

**Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Σχολή Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων**

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Διακυβέρνηση και Δημόσιες Πολιτικές»**

**Ρυθμιστικές πολιτικές αποκρατικοποίησης στον τομέα
των τηλεπικοινωνιών στην Ελλάδα και στην Ευρώπη**

Κάτσικα Μαρία-Κωνσταντίνα

Κόρινθος, Ιανουάριος 2019

**University of Peloponnese
Faculty of Social and Political Sciences
Department of Political Studies and International
Relations**

**Master Program in
«Governance and public policies»**

**[Regulatory privatization policies in the
telecommunications sector in Greece and in Europe]**

[Katsika Maria-Konstantina]

Corinth, January 2019

[Ρυθμιστικές πολιτικές αποκρατικοποίησης στον τομέα των τηλεπικοινωνιών στην Ελλάδα και στην Ευρώπη]

Σημαντικοί Όροι: [Ελλάδα, Ευρώπη, Τηλεπικοινωνίες, απελευθέρωση]

Περίληψη

Η αγορά των τηλεπικοινωνιών μέχρι τις αρχές του 1970 λειτουργούσε σε όλες τις χώρες σε καθεστώς αυστηρού μονοπωλίου και προστατευτισμού. Όμως οι συνεχιζόμενες απαιτήσεις των πελατών για υψηλότερη ποιότητα και για νέες υπηρεσίες με χαμηλότερες τιμές οδήγησαν στην ανάγκη διαρθρωτικών αλλαγών. Αυτό έφερε ως αποτέλεσμα την αναδιοργάνωση των αγορών μέσω ιδιωτικοποιήσεων δημοσίων επιχειρήσεων. Η Ελλάδα, ως χώρα μέλος της ευρωπαϊκής ένωσης εφάρμοσε την κλαδική πολιτική της Ευρώπης. Με την παρούσα εργασία επιθυμώ να εξετάσω την πορεία προς την ιδιωτικοποίηση του κλάδου των τηλεπικοινωνιών τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Ελλάδα. Ακόμα με αναλύσεις και στατιστικά στοιχεία θα προσπαθήσω να αξιολογήσω, αν αυτές οι πολιτικές βοήθησαν στην ανάπτυξη του τομέα των τηλεπικοινωνιών και θα αναφέρω και προτάσεις για την αύξηση της αποδοτικότητας των συγκεκριμένων επιχειρήσεων και τόνωση του ανταγωνισμού.

Η μεθοδολογία που θα χρησιμοποιήσω είναι ανασκόπηση της βιβλιογραφίας. Θα μελετήσω ξενόγλωσση και ελληνική βιβλιογραφία, η οποία θα αποτελείται από άρθρα επιστημονικού χαρακτήρα, συγγράμματα πανεπιστημιακά και πηγές από το διαδίκτυο για την επικαιροποίηση του θέματος της εργασίας.

[Regulatory privatization policies in the telecommunications sector in Greece and in Europe]

Keywords: [Greece, Europe, Telecommunications, Liberation]

Abstract

[The telecommunications market until the beginning of 1970 was operating in all countries under a strict monopoly and protectionist regime. However, continued customer demands for higher quality and new services at lower prices have led to the need for structural change. This has resulted in the reorganization of the markets through the privatization of public enterprises. Greece as a member of the European Union has implemented Europe's sectoral policy. In this paper, I would like to look at the path towards the privatization of the telecommunications sector both in Europe and in Greece. Still, with analyzes and statistics, I will try to assess whether these policies have helped to develop the telecommunications sector and I will also mention proposals to increase the efficiency of these businesses and stimulate competition.]

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Με την παρούσα δήλωση:

1. Δηλώνω ρητά και ανεπιφύλακτα ότι η διπλωματική εργασία που σας καταθέτω αποτελεί προϊόν δικής μου πνευματικής προσπάθειας, δεν παραβιάζει τα δικαιώματα τρίτων μερών και ακολουθεί τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα επιστημονικής συγγραφής, τηρώντας πιστά την ακαδημαϊκή δεοντολογία.
2. Οι απόψεις που εκφράζονται αποτελούν αποκλειστικά ευθύνη του/ης συγγραφέα/ως και ο/η επιβλέπων/ουσα, οι εξεταστές, το Τμήμα και το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου δεν υιοθετούν κατ' ανάγκη τις εκφραζόμενες απόψεις ούτε φέρουν οποιαδήποτε ευθύνη για τυχόν λάθη και παραλείψεις.

Ο/Η δηλών/ούσα

.....
(Υπογραφή)

Περιεχόμενα

Περίληψη

Abstract

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η αγορά των τηλεπικοινωνιών

1.1 Εισαγωγή	1
1.2 Φυσικό μονοπώλιο	3
1.3 Απορρύθμιση	3
1.4 Επιχειρήσεις τεχνολογίας	3
1.5 Ιδιωτικοποιήσεις	5
1.6 Στόχοι ιδιωτικοποιήσεων	6
1.7 ρυθμιστικές πρακτικές	8
1.8 Προκλήσεις	10

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η απελευθέρωση των τηλεπικοινωνιών στην

Ελλάδα

2.1 Απαρχές	12
2.2 ΟΤΕ	13
2.3 Πάροχοι τηλεφωνίας	14
2.4 Αριθμητικά στοιχεία	15
2.5 Αξιολόγηση της πολιτικής	18

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η απελευθέρωση των αγορών στην Ευρώπη

3.1 Απαρχές	23
3.2 Ρυθμιστικό πλαίσιο	26
3.3 Επανεξέταση της νομοθεσίας	29
3.4 Αριθμητικά στοιχεία	30

3.5 Αξιολόγηση της ρυθμιστικής πολιτικής	31
3.6 Συμπεράσματα	34
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	36
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	43

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η αγορά των τηλεπικοινωνιών

1.1 Εισαγωγή

Η κατάρρευση της βιομηχανίας των παλαιών τηλεπικοινωνιών ξεκίνησε στα μέσα της δεκαετίας του 1980, όταν, λόγω των διαφορετικών συνδυασμών πολιτικοοικονομικών συνθηκών, το μονοπώλιο των τηλεπικοινωνιών ολοκληρώθηκε στις ΗΠΑ, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιαπωνία. Στα τέλη της δεκαετίας του 90, με τη συμφωνία της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ελευθερώσει πλήρως τις αγορές τηλεπικοινωνιών της και την ανάλογη συμφωνία του ΠΟΕ, υπήρξε ευρεία συναίνεση ότι η ελευθέρωση των τηλεπικοινωνιών είναι απαραίτητη. Οι ρίζες της αλλαγής που γέννησε τη βιομηχανία των νέων τηλεπικοινωνιών στις αρχές της δεκαετίας του 1990, ωστόσο, ήταν πολύ πιο θεμελιώδεις από τις πολιτικές και κανονιστικές αποφάσεις που τελικά νομιμοποίησαν τις αλλαγές. Στη δεκαετία του 1990, μια νέα σειρά επιρροών, που είχαν ξεκινήσει τριάντα χρόνια νωρίτερα σε μια αρχικά μη σχετιζόμενη σειρά δραστηριοτήτων, προκάλεσε θεμελιώδεις αλλαγές που μεταμόρφωσαν περαιτέρω τη βιομηχανία των τηλεπικοινωνιών στη βιομηχανία των επικοινωνιών. Αυτές οι επιρροές προήλθαν από το Διαδίκτυο βασισμένο στην τριάδα των βασικών τεχνολογιών: πακέτα-switching, Internet Protocol (IP) και το World Wide Web. Παρά τις σημαντικές συνεισφορές των προηγούμενων οικονομολόγων, όπως ο Alfred Marshall και ο Joseph Schumpeter, είναι λογικό να συμπεράνουμε ότι δεν έχουμε ακόμη μια ολοκληρωμένη θεωρία της δυναμικής της βιομηχανίας ικανής να εξηγήσει τη διαδικασία αλλαγής σε συγκεκριμένες βιομηχανίες, παρόλο που σε αυτόν τον τομέα αναδύεται όλο και περισσότερο πλούσιο σύνολο γνώσεων. Πράγματι, θα μπορούσε καν να υποτεθεί ότι η αναζήτηση μιας τέτοιας περιεκτικής θεωρίας θα κατέστρεφε αναπόφευκτα στους βράχους της πολυπλοκότητας και της ποικιλομορφίας. Υπό αυτές τις συνθήκες ένας πολύτιμος σκοπός εξυπηρετείται από λεπτομερείς απολογισμούς της εξέλιξης συγκεκριμένων βιομηχανιών που επικεντρώνονται συγκεκριμένα σε αυτό που ο Schumpeter ονομάζεται «κινητήρας» της αλλαγής. (Fransman 2003).

Πριν μπούμε στο μέρος της εργασίας κρίνω σκόπιμο να κάνω μια αναφορά στις ρυθμιστικές πολιτικές:

ο Lowi (1964), διαφοροποιεί τις δημόσιες πολιτικές ανάλογα με τις επιπτώσεις που έχουν στην κοινωνία σε διανεμητικές, αναδιανεμητικές, ρυθμιστικές και αυτορρυθμιστικές. Όσον αφορά τις ρυθμιστικές είναι αυτές που θέτουν όρια και περιορισμούς στην συμπεριφορά ατόμων ή ομάδων. Δηλαδή περιορίζουν την δράση τους και την ελευθερία τους, έτσι διαφέρουν από τις διανεμητικές πολιτικές που αυξάνουν τους πόρους δράσης.

1.2 Φυσικό μονοπώλιο

Το αν οι τηλεπικοινωνίες είναι φυσικό μονοπώλιο (Gasmi Kennet Laffront and Sharkey 2002) πρόκειται για ένα δισεπίλυτο ζήτημα. Το βασικό συμπέρασμα όμως είναι πως εάν η κατάσταση φυσικού μονοπωλίου υφίσταται τότε υπάρχει ανάγκη για ρύθμιση. Παρόλα αυτά το 1982 ο Baumol θέλησε να δείξει πως φυσικά μονοπώλια δεν πρέπει να είναι απαραίτητα στα χέρια του κράτους, ώστε να επιτευχθεί η βέλτιστη κατανομή πόρων, η απειλή και μόνο εισόδου ανταγωνιστή είναι αυτή που μπορεί να φέρει το επιθυμητό αποτέλεσμα (Cave, Majumdar, Vogelsang 2002). Πιο αναλυτικά:

Το φυσικό μονοπώλιο πρόκειται για μια ομιχλώδη περίπτωση που χαρακτηρίζεται από τα εξής στοιχεία:

Πρώτον οι καταναλωτές μπορούν να ζητούν την συγκεκριμένη υπηρεσία αδιάκοπα και όποια χρονική περίοδο αυτοί κρίνουν σκόπιμο. Δηλαδή μια εταιρεία τηλεφωνίας θα πρέπει να παράξει σε οποιονδήποτε καταναλωτή χρειαστεί την εκάστοτε υπηρεσία ανά πάσα στιγμή. Αυτό σημαίνει ότι οι αιχμές της συστημικής ζήτησης μετατίθενται όχι μόνο γιατί οι ζητούμενες ποσότητες ανταποκρίνονται σε διάφορες τιμές αλλά επίσης και γιατί η ζήτηση μεταβάλλεται σε δεδομένες τιμές.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως οι επιχειρήσεις πρέπει να κατασκευάζουν πριν από την ζήτηση. Αυτό σημαίνει ότι μεγάλοι μόνο επενδυτές θα μπορούν να καταβάλλουν τα κεφάλαια που χρειάζονται.

Ακόμα στην καρδιά του φυσικού μονοπωλίου είναι οι οικονομίες κλίμακας. Πράγματι έχουμε φυσικό μονοπώλιο(όπου προκύπτει η ανάγκη για ρυθμιστική πολιτική), αν το κόστος ελαχιστοποιείται όταν στην αγορά δραστηριοποιείται μια μόνο εταιρεία. Λόγω της ύπαρξης οικονομιών κλίμακας ή οικονομιών φάσματος. Ως οικονομίες κλίμακας εννοούμε αυτές που όσο αυξάνεται η παραγωγή ενός προϊόντος μειώνεται το μέσο κόστος. (Χειλάς 1982, Βέττας και Κατσουλάκος 2004)

Όσον αφορά την τιμή, το κράτος ήταν αυτό που την ρύθμιζε άλλοτε με πιο άμεσο και άλλοτε με πιο έμμεσο τρόπο. Καθοριζόταν επίσης από το κράτος ποια προϊόντα θα παραχθούν και πως θα λειτουργούσε το μονοπώλιο είτε δηλαδή σε τοπική βάση είτε με κεντρικό κρατικό σχεδιασμό. Όσον αφορά τις τιμές δινόταν πολύ μεγάλη έμφαση στο να μην δημιουργούνται ζημιές στην επιχείρηση αλλά συνάμα και αυτές να μην αποκομίζουν κέρδη. Όταν δεν γινόταν να αυξηθούν οι τιμές για τον καταναλωτή συνήθως το κράτος ήταν εκείνο που θα έπρεπε να καλύψει τις ζημιές της επιχείρησης, κάτι εξαιρετικά ζημιολόγο.(Βέττας και Κατσουλάκος 2004)

1.3 Απορρύθμιση

Από την δεκαετία του 1980, όμως, το σκηνικό άλλαξε και δημιουργήθηκε ένα κίνημα που αποσκοπούσε στο να καταστεί το κράτος σε απλή ρυθμιστική αρχή των μονοπωλίων και όχι ως αποκλειστικοί πάροχοι. Στην Βρετανία και στον Καναδά αυτή η πολιτική συνδέθηκε με το όνομα του Reagan και της Thatcher, αυτά τα κράτη αντιμετώπισαν την απορρύθμιση ως ένα μέσο αύξησης του ανταγωνισμού και αποδοτικότητας. Πράγματι, οι οικονομολόγοι όλο και περισσότερο με τις έρευνες τους αποδεικνύουν πως η ενεργή ύπαρξη πολλών και μικρών εταιρειών, που η κάθε μία να ασκεί με την σειρά τις υπηρεσίες της με την ανάλογη ελευθερία είναι βασικό στοιχείο για την διατήρηση μιας ανταγωνιστικής αγοράς. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα μιας εταιρείας η οποία ξεκίνησε από ένα βιβλιοπωλείο και απέκτησε την αίγλη μιας παγκοσμίου φήμης επιχείρησης, είναι η Amazon.com.(Hills 1986, Ba και Whinstone και Zhang 2002)

οι στόχοι συνοψίζονται στους εξής: απελευθέρωση των τιμών, ιδιωτικοποίηση επιχειρήσεων μεγάλων, καθορισμό ρυθμιστικών αρχών για την ανάληψη, εκ νέου καθορισμός των αγορών για είσοδο μικρών επιχειρήσεων, ανάληψη από τον

ιδιωτικό τομέα υπηρεσιών που πριν ήταν στην ευχέρεια του κράτος. (Wilson και Zhou 2001)

1.4 Επιχειρήσεις τεχνολογίας

Οι τηλεπικοινωνίες βασίζονται στην ανάπτυξη της τεχνολογίας. Οι επιχειρήσεις που ασχολούνται με την τεχνολογία βασίζονται σε κάποιες συγκεκριμένες δομικές αρχές. Βασικό μέλημα της επιχείρησης είναι η ανάπτυξη κατάλληλων στρατηγικών ικανοτήτων που θα την βοηθήσουν να φέρει με επιτυχία εις πέρας τους στόχους της. Στις στρατηγικές που πρέπει να εξακολουθήσει είναι οι εξής(White και Bruton 2010):

- Ηγεσία: πρέπει να υπάρχει ένας συγκεκριμένος προσανατολισμός για εμφανή δέσμευση της ανώτατης διοίκησης
- Κουλτούρα υποστήριξης: οι αποφάσεις πρέπει να λαμβάνονται από όλο το προσωπικό , μέσω της επιθυμίας διάχυσης της γνώσης και αναγνώρισης των ικανοτήτων της ομάδας της επιχείρησης
- Δομή όσο πιο πολύ καινοτομία χρησιμοποιεί μια επιχείρηση τόσο περισσότερο θα πρέπει να είναι η δομή της επίπεδη και δικτυωμένη
- Δεξιότητες είναι απαραίτητες για την υλοποίηση μιας στρατηγικής, όχι μόνο για εκείνες που απαιτείται μια συγκεκριμένη τεχνογνωσία αλλά και για τις δεξιότητες διαχείρισης χρόνου και χώρου.

Από την στιγμή που η επιχείρηση έχει αξιολογήσει το εσωτερικό της περιβάλλον και τις ικανότητες της αναπτύσσει μια στρατηγική για την δημιουργία ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, ούτως ώστε ο καταναλωτής να υποκινείται να αγοράσει τα δικά της προϊόντα και υπηρεσίες . Για να αποκτήσει η εταιρεία ανταγωνιστικό προφίλ θα πρέπει ο καταναλωτής να μπορεί να μην αλλάξει παροχο.

Όσον αφορά τις επιχειρήσεις που απασχολούνται με την τεχνολογία και την καινοτομία, το ανταγωνιστικό τους πλεονέκτημα είναι η συνάρτηση της τεχνολογικής πολυπλοκότητας και των ικανοτήτων που διαθέτει το προσωπικό της. Είναι κανόνας ,πως όσο μια επιχείρηση χρησιμοποιεί αυξημένο επίπεδο τεχνογνωσίας τόσο περισσότερες ανθρώπινες δεξιότητες χρειάζεται. Αυτό αποτελεί

και την μεγαλύτερη δυσκολία για αυτού του είδους τις επιχειρήσεις, το να επιλέξει τα κατάλληλα άτομα για το επίπεδο της τεχνολογίας που διαχειρίζεται.

Το σημαντικότερο όμως είναι πως η επιχείρηση επιθυμεί να διατηρήσει αυτό το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για δυο με τρία χρόνια, παρόλα αυτά σήμερα όσο αυξάνονται οι τεχνολογικές δεξιότητες τόσο δυσκολότερο θα είναι να διατηρηθεί το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Σήμερα οι κλάδοι που βασίζονται στην τεχνολογία βιώνουν το φαινόμενο του υπερανταγωνισμού, όπως αποκάλεσε το φαινόμενο ο Richard d' Aveni.

Πρέπει να επισημανθεί πως οι απαιτήσεις των χρηστών, οι ραγδαίες τεχνολογικές αλλαγές και η εκτεταμένη χρήση των υπολογιστών οδήγησαν τις τηλεπικοινωνίες σε διαφορετικές επιχειρηματικές στρατηγικές. Αυτές οι νέες στρατηγικές χαρακτηρίζονται από συνεχείς συμμαχίες και συγχωνεύσεις ούτως ώστε να αναδομήσουν από την μια το σκηνικό των τηλεπικοινωνιών και να μειώσουν το ρίσκο λόγω της πίεσης του ανταγωνισμού (Πανυγηρακης 1999, Παπαδακης 1999)

Ακόμα, σήμερα στον χώρο των τηλεπικοινωνιών παρατηρούμε το φαινόμενο της σύγκλισης. Τώρα πια όταν αναφερόμαστε στις τηλεπικοινωνίες εννοούμε ένα σύστημα περίπλοκο που αποτελείται από ένα συνδυασμό ήχου και εικόνας, κάτι που επαναπροσδιορίζει αυτόν τον χώρο. Μια εταιρεία τηλεπικοινωνιών θέλει να προσφέρει στον πελάτη εναλλακτικές τεχνολογίες, καλωδιακά και δορυφορικά μέσα για να γίνει περισσότερο ανταγωνιστική. Γι αυτό, τώρα και παρατηρούμε συγχωνεύσεις καθώς μια μικρότερου μεγέθους εταιρεία επιθυμεί την συγχώνευση με μια μεγαλύτερη που κατέχει μεγαλύτερη εμπειρία και μεγαλύτερη κινητικότητα στην περιοχή. (Sylvia Khan-Olmsted, 2000)

1.5 Ιδιωτικοποιήσεις

Με τον όρο ιδιωτικοποίηση αναφερόμαστε στη μεταφορά ιδιοκτησίας μιας επιχείρησης από το κράτος σε ιδιωτικό φορέα έναν ή και περισσότερους. Υπάρχει μια παγκόσμια τάση τα τελευταία χρόνια ώστε τα κράτη να προχωρούν σε

εκτεταμένες ιδιωτικοποιήσεις. Η ιδιωτικοποίηση όμως μπορεί να λάβει πολλές μορφές:

- Μπορεί να πραγματοποιηθεί μεταβίβαση της κυριότητας περιουσιακών στοιχείων από δημόσιες επιχειρήσεις σε ιδιώτες
- Υπάρχει και η μορφή φιλελευθεροποίησης της αγοράς με στόχο να ενταθεί ο ανταγωνισμός. Σε αυτήν την περίπτωση χορηγείται η άδεια λειτουργίας σε ιδιωτικές μονάδες
- Υπάρχει επίσης ως μέσο και η ανάθεση δημοσίων δραστηριοτήτων από έναν δημόσιο τομέα σε έναν ιδιωτικό μέσω διαγωνισμών
- Άρα συμπεραίνουμε πως η ιδιωτικοποίηση δεν αφορά μόνο μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων αλλά μπορεί να πάρει και άλλες μορφές ούτως ώστε να ενισχυθεί ο ανταγωνισμός.(Parker 2004, Picketts 2004, Γεωγακοπούλου 2012)

1.6 Στόχοι ιδιωτικοποιήσεων

Οι ιδιωτικοποιήσεις έχουν ως στόχο τόσο οικονομικό όσο και πολιτικό κάποιου από τους σημαντικότερους είναι οι εξής:

- Αρχικά επιζητείται η αύξηση των εσόδων και ο περιορισμός των ελλειμμάτων από την μεριά του κράτους. Αυτός να επισημάνουμε πως είναι και ένας βασικός στόχος που αναφέρεται και στα προγράμματα ιδιωτικοποιήσεων που κυρίως υπόσχονται ότι μέσω αυτής της ενέργειας επιτυγχάνεται η μείωση την φορολογίας για τον καταναλωτή. Όμως όπως έχει παρατηρηθεί το κράτος αποκομίζει τα περισσότερα έσοδα κατά την διάρκεια της εκποίησης και όχι μακροχρόνια, γιατί δεν υπάρχουν τα έσοδα από τα περιουσιακά στοιχεία που έχουν πωληθεί.
- Ένας δεύτερος στόχος που αναφέρεται πάρα πολύ συχνά στα προγράμματα των ιδιωτικοποιήσεων είναι η διεύρυνση της κατοχής του όλου του πληθυσμού. Αυτή η διεύρυνση του τμήματος του πληθυσμού που κατέχει πλούτο και ιδιαίτερα όσον αφορά μετοχές, έχει μεγάλη σημασία καθώς ιδιαίτερα όταν αναφέρεται στους εργαζόμενους της εταιρείας, αυτό το

γεγονός αμέσως αυξάνει και το ενδιαφέρον των εργαζομένων και ως κατά συνέπεια και την αποδοτικότητα τους

- Άλλος ένας στόχος που τίθεται από αυτά τα προγράμματα δημόσιας πολιτικής είναι η βελτίωση διανομής του πλούτου στην εκάστοτε χώρα. Όταν δηλαδή η ιδιωτικοποίηση παίρνει την μορφή πώλησης των μετοχών σε χαμηλότερες τιμές από αυτές που προσφέρει η υπόλοιπη αγορά. Παρόλα αυτά μπορεί να συμβεί και το αντίθετο σενάριο, δηλαδή το μεγαλύτερο μέρος των μετοχών να περιέλθει σε χέρια ανθρώπων υψηλότερων εισοδηματικών τάξεων. Όπως αρνητικά μπορεί να λειτουργήσει και το γεγονός πως τα διοικητικά στελέχη είναι υψηλόμισθοι.
- Επιδιώκεται επίσης και η μείωση του δημοσίου τομέα, αυτό επιβάλλεται από τις σημερινές συνθήκες όπου βλέπουμε με μια ιδιαίτερα μεγάλη αύξηση του δημοσίου τομέα και οι αρνητικές συνέπειες έχουν γίνει ορατές σε πολλές χώρες
- Άλλος ένας στόχος είναι το να συγκρατηθούν οι μεγάλοι μισθοί των δημοσίων υπαλλήλων και ιδιαίτερα αυτών που βρίσκονται σε διευθυντικές θέσεις, πράγμα που με το μονοπωλιακό καθεστώς παρατηρούσαμε αρκετά συχνά. Είναι γεγονός πως οι ενώσεις εργαζομένων σε μεγάλες επιχειρήσεις δημοσίου τομέα και ειδικά στα μονοπώλια έχουν πολύ μεγάλη δύναμη λόγω των μεγάλων μισθών και της έλλειψης κινήτρων που συνεπάγεται ο μονοπωλιακός τους χαρακτήρας.
- Ένας άλλος στόχος είναι η βελτίωση της τεχνολογίας που έρχεται από την απελευθέρωση τέτοιου είδους επιχειρήσεων όπως είναι και αυτός των τηλεπικοινωνιών. Η δουλειά του Schumpeter που είναι ένας από τους πρώτους οικονομολόγους που μελέτησαν την καινοτομία. Επικεντρώθηκε κυρίως στην έννοια της οικονομικής ανάπτυξης καθώς και στους παράγοντες που την επηρεάζουν αυτήν, προσδιορίζοντας ως κύριους την επιχειρηματικότητα αλλά και την καινοτομία. Η προσέγγιση του Schumpeter για την έννοια της καινοτομίας περιλαμβάνει την ανάπτυξη νέων προϊόντων ή διαδικασιών ή την βελτίωση ήδη υπαρχόντων/-σών αλλά με καινούργιο τρόπο που στηρίζονται σε νέους συνδυασμούς των υπαρχουσών μέσων

παραγωγής εμφανίζοντας στο προσκήνιο έναν ανταγωνισμό με διαφορετικό περιεχόμενο από αυτόν του ανταγωνισμού των τιμών. Άρα η έννοια της καινοτομίας περιλαμβάνει καταρχάς την καινοτομία προϊόντος που αναφέρεται στην ανάπτυξη και την εισαγωγή ενός νέου προϊόντος ή μίας νέας συσκευής. Από την άλλη πλευρά ως καινοτομία διαδικασίας ορίζεται η ανάπτυξη και η εισαγωγή μίας νέας μεθόδου που κατά κύριο λόγο αναφέρεται στις επιχειρησιακές λειτουργίες. Όμως, η καινοτομία αναφέρεται και σε διαφορετικές έννοιες όπως η διείσδυση σε νέες αγορές καινούργιες αγορές ή ο νέος τρόπος προσέγγισης των πελατών. Η έννοια της καινοτομίας εμπλέκει άμεσα την επιχείρηση και γι' αυτό τον λόγο έχει καθιερωθεί η καινοτομούσα επιχείρηση (innovative firm) κυρίως επειδή η επιτυχής ανάπτυξη και εισαγωγή της καινοτομίας απαιτείται σημαντική οργανωτική προσπάθεια. Θα μπορούσαμε να διακρίνουμε την διαδικασία ανάπτυξης της καινοτόμου ιδέας ή σχεδίου ή προϊόντος σε επιμέρους στάδια. Το πρώτο στάδιο να περιλαμβάνει την δημιουργία της από ένα τμήμα μιας εταιρείας ή ένα υπάλληλο ή έναν ιδιώτη. Η δημιουργία περιλαμβάνει την αρχική ιδέα και το πρόβλημα που επιλύει ή τις προοπτικές που δημιουργεί, τον ορισμό του project, την σχεδίαση και το marketing. Το δεύτερο στάδιο, τις περισσότερες φορές σημαντικότερο από το πρώτο, αφορά την εισαγωγή της νέας τεχνολογίας στην μ α παραγωγική διαδικασία. Το τρίτο στάδιο αναφέρεται στην λεγόμενη «επικοινωνία» της καινοτομίας με τα τμήματα (κυρίως διευθύνοντα στελέχη κ.τ.λ.) της εταιρείας και παράλληλα την έλεγχό της με την χρήση δοκιμαστικά τεστ. Τέλος, στο τέταρτο και τελευταίο στάδιο έχουμε την αποδοχή μ ε την ουσιαστική εφαρμογή της καινοτομίας ή την απόρριψη της. Με τις θέσεις του ο αυστριακός οικονομολόγος επισημαίνει πως για να πετύχουν οι επιχειρήσεις καινοτομίας θα πρέπει να υπάρχει ανταγωνισμός ούτως ώστε να προσφέρεται στον πελάτη η υπηρεσία όσο το δυνατόν σε καλύτερη τιμή και με την υψηλότερη απόδοση. Πράγμα το οποίο πραγματοποιείται μόνο μέσα από την πάλη για ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μεταξύ των εταιρειών καινοτομίας.(Saringhton και Weismann 1996, Γεωργακοπούλου 2012)

1.7 Ρυθμιστικές πρακτικές

Η τεχνολογία και ο έλεγχος ή αλλιώς ρυθμιστικές πολιτικές είναι τα χαρακτηριστικά που διαμορφώνουν τις τηλεπικοινωνίες. Το να υπάρχει έλεγχος κατά το άνοιγμα των αγορών θεωρείται εξαιρετικά χρήσιμο καθώς αυτές οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις παλιότερα ήταν φυσικά μονοπώλια, που αυτό σημαίνει πως λίγες εταιρείες θα μπορούσαν να εισέλθουν στο παιχνίδι της αγοράς μετά τις σχετικές αποκρατικοποιήσεις (Gasmi Kennet Laffront and Sharkey 2002)

Ως έλεγχος μπορεί να οριστεί ως η αντικατάσταση των κανόνων που προέρχονται από την κρατική μηχανή. Αυτές οι ρυθμιστικές πρακτικές μπορεί να συμπεριλαμβάνουν είτε το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα λειτουργεί η επιχείρηση είτε αποτελεί μια λεπτομερή παρέμβαση που θα μπορεί να καθορίζει από το ποιες εταιρείες έχουν το δικαίωμα εισόδου στην αγορά μέχρι και ποιες υπηρεσίες μπορούν να προσφέρονται.

Στην Ευρώπη μια λεπτομερής παρέμβαση στα καθήκοντα της εταιρείας δεν σχετίζεται πάντα με το αν είναι η επιχείρηση δημοσίου χαρακτήρα. Για παράδειγμα η βρετανική εταιρεία cable & wireless που ανήκει εξ ολοκλήρου στο κράτος, δεν παρατηρούμε να υπήρχε ιδιαίτερη κρατική ανάμειξη στο εσωτερικό περιβάλλον της εταιρείας πέρα από την ανάδειξη κάποιων μεγαλοστελεχών. Από την άλλη μπορεί να υπάρχουν εταιρείες οι οποίες επειδή βασίζονται στην κρατική χρηματοδότηση να βασίζονται στις στρατηγικές τους στις κυβερνητικές εντολές.

Θα πρέπει ακόμα να σημειωθεί πως ο έλεγχος μιας επιχείρησης και το αν αυτή ανήκει στο κράτος λόγω του ότι λογοδοτεί σε αυτό δεν αποτελούν δύο κοινούς τύπους. Ούτε επίσης μια επιχείρηση που αποκρατικοποιείται αποτελεί μορφή απορρύθμισης, η αποκρατικοποίηση από μόνη της δεν συνεπάγεται και έλλειψη ανάγκης για έλεγχο. Η κυριότερη διαφορά που αντιμετωπίζουμε είναι ότι ενώ όταν ήταν σε καθεστώς μονοπωλίου οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις μπορεί το μέγεθος του ελέγχου να κρυβόταν τώρα αυτό δεν μπορεί να συμβεί για αυτό και είναι πιο σκληρός ο έλεγχος. Ακόμα οι κανόνες όταν είμαστε στο καθεστώς του ελεύθερου ανταγωνισμού γίνονται γνωστοί και κωδικοποιούνται έτσι και ο καταναλωτής μπορεί να νιώθει ακόμα περισσότερο προστατευμένος.

Μέσα από τις ρυθμιστικές πολιτικές μπορούμε να εξάγουμε διάφορα πλεονέκτημα και να πετύχουμε διάφορους στόχους. Καταρχήν, μπορεί να υπάρχει πρόσβαση σε αυτούς τους κανόνες που διέπουν τις επιχειρήσεις άρα μέσα από αυτήν την πρακτική μπορούμε να πετύχουμε μεγαλύτερη διαφάνεια. Επίσης καθώς εισήλθε και ο ανταγωνισμός στον χώρο των τηλεπικοινωνιών είναι έντονη η ανάγκη για μια ρυθμιστική αρχή η οποία θα προσπαθεί με οδηγίες να μειώσει την πρωτοκαθεδρία της πρώτης σε δύναμη εταιρείας για χάρη της ενίσχυσης του ανταγωνισμού. Πολύ σημαντικό στοιχείο και καίριο για τον καταναλωτή είναι το γεγονός πως μπορούν να εισέλθουν όλο και περισσότερες επιχειρήσεις ενισχύοντας με αυτόν τον τρόπο την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία, και ο δημόσιος τομέας όμως έχει να κερδίσει πολλά οφέλη από την δημιουργία των ρυθμιστικών αρχών. Καθώς επαναδιατυπώνεται η νομοθεσία και γίνεται περισσότερο ορθολογική αλλά ενισχύεται και ο δημοκρατικός θεσμός καθώς βελτιώνονται οι κανόνες δικαίου και μειώνονται οι διακρίσεις από την πλευρά των ρυθμιστικών και εκτελεστικών αρχών που αποτελούν σημαντικές πηγές διαφθοράς(Hills 1968, Sappinghton και Weisman 1996)

Όσον αφορά τις ρυθμιστικές αρχές πρέπει να σημειώσουμε πως ως Ελλάδα, δηλαδή ως μέλος της ευρωπαϊκής ένωσης όπως και τα υπόλοιπα κράτη μέλη μπορούμε να συναντήσουμε σε αυτό το πλαίσιο κάποιες επιπλέον δυσκολίες που ίσως αποδειχτούν και θετικά στο τέλος βοηθώντας μας να έρθουμε σε μεγαλύτερη σύγκλιση με τους κανόνες της ένωσης. Όμως, πιο συγκεκριμένα, υπάρχει μια λεπτή ισορροπία ανάμεσα από την μία πλευρά της ανάγκης για ευρύτερη εναρμόνιση στο επίπεδο της ένωσης και της επιθυμίας από την πλευρά του κράτους για να υπάρχει μια σχετική ευελιξία στην εφαρμογή της υφιστάμενης νομοθεσίας και των κανονισμών. Εάν κοιτάξουμε και πιο βαθιά, η εναρμόνιση δεν είναι μόνο ένας πολιτικός στόχος αλλά και ένα ουσιαστικό στοιχείο για ρυθμιστικό ανταγωνισμό. Αυτός ο ανταγωνισμός όμως θα πετύχει μόνο αν οι κανόνες είναι σαφείς και δεν παρερμηνευτούν από την εκάστοτε ρυθμιστική αρχή του κάθε κράτους μέλους. Πρέπει όμως να τονιστεί πως σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές συνθήκες στην πράξη δεν αφαιρείται κανένα δικαίωμα από το κάθε κράτος μέλος να πειραματιστεί στην

πράξη με οδηγίες που δίνονται από την ένωση, αυτό το φαινόμενο βασίζεται στην κάθετη σχέση και στην αρχή της επικουρικότητας. (Schoenberger και Strasser 1999)

1.8 Προκλήσεις

Μετά την παγκόσμια οικονομική κρίση η προστιθέμενη αξία του συνολικού κλάδου των ΤΠΕ μειώθηκε στον ΟΟΣΑ κατ' αναλογία με τη συνολική προστιθέμενη αξία. Όμως, οι επιμέρους κλάδοι των ΤΠΕ ακολούθησαν διαφορετική τροχιά. Πιο συγκεκριμένα, η προστιθέμενη αξία του κλάδου των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών και του κλάδου παραγωγής ηλεκτρονικών υπολογιστών και ηλεκτρονικών προϊόντων μειώθηκε. Αντίθετα, αυξήθηκε στις υπηρεσίες τεχνολογίας πληροφοριών και παρέμεινε σταθερή στον κλάδο έκδοσης λογισμικού. Αυτές οι αντιθέσεις, που αντικατοπτρίζονται στο δείκτη του ΟΟΣΑ για τους εργαζομένους στον κλάδο των ΤΠΕ, αναμένεται να συνεχιστούν κατά τα προσεχή έτη, καθώς το ποσοστό των επενδύσεων σε κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών στις ΤΠΕ - που είναι δείκτης των επιχειρηματικών προσδοκιών - επανήρθε στο μέγιστο επίπεδο του 2000. Ο κλάδος των ΤΠΕ παραμένει κινητήρια δύναμη της καινοτομίας, αντιπροσωπεύοντας το μεγαλύτερο ποσοστό των δαπανών επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας των επιχειρήσεων στις χώρες του ΟΟΣΑ και πάνω από το ένα τρίτο του συνόλου των αιτήσεων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας πΗ ανάπτυξη των αγορών επικοινωνιών οφείλεται στη ζήτηση και, σε πολλές χώρες, στα προσαρμοσμένα κανονιστικά πλαίσια που τονώνουν τον ανταγωνισμό, την καινοτομία και τις επενδύσεις.

Οι επενδύσεις στις τηλεπικοινωνίες ως ποσοστό των εσόδων έχουν αυξηθεί και οι φορείς εκμετάλλευσης συνεχίζουν να εγκαθιστούν οπτικές ίνες στα δίκτυά τους. Όσον αφορά τις σταθερές και τις κινητές ευρυζωνικές υπηρεσίες, οι μέσες τιμές σημείωσαν πτώση και οι συνδρομές αυξήθηκαν, ενώ η χρήση κινητών δεδομένων αυξάνεται με γεωμετρική πρόοδο. Η σύγκλιση των τηλεπικοινωνιών και των ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών προωθεί τις συγχωνεύσεις και τις εξαγορές και δίνει το έναυσμα για την αναθεώρηση των κανονιστικών πλαισίων και θεσμών. Οι ευρυζωνικές ταχύτητες του 1 Gigabit ανά δευτερόλεπτο (Gbps) δεν αποτελούν πλέον έκτροπες τιμές, ενώ παράλληλα έχει αρχίσει η διάθεση των πρώτων

εμπορικών προσφορών ταχυτήτων 10 Gbps ενόψει της νέας αύξησης δεδομένων που θα προκύψει, για παράδειγμα, από τα συνδεδεμένα και αυτόνομα οχήματα. παγκοσμίως.

Η μέση χρήση των ΤΠΕ από τα άτομα έχει ανέρθει σε νέο ανώτατο επίπεδο, όμως είναι ακόμη ανομοιόμορφα κατανομημένη ανά χώρα και ανά κοινωνική ομάδα, ιδιαίτερα όσον αφορά την πιο περίπλοκη χρήση των κινητών υπηρεσιών διαδικτύου όπως οι ηλεκτρονικές αγορές ή τραπεζικές συναλλαγές. Οι ηλικιωμένοι και οι λιγότερο μορφωμένοι είναι αυτοί που υστερούν περισσότερο. Οι εθνικές αρχές δίνουν έμφαση στην επαγγελματική κατάρτιση, στην πρωτοβάθμια ή στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, και επικεντρώνουν τις δημόσιες δαπάνες στην αγορά συσκευών και τη διαδικτυακή σύνδεση στα σχολεία. Ωστόσο, οι χρήστες ανησυχούν για την ασφάλεια και την ιδιωτικότητα στο Διαδίκτυο, δύο ζητήματα που συνιστούν βασικά εμπόδια στη χρήση του Διαδικτύου ακόμα και από άτομα με υψηλό μορφωτικό επίπεδο. Από την πλευρά των επιχειρήσεων, οι μικρομεσαίες είναι αυτές που υστερούν στη βασική και στην πιο εξειδικευμένη χρήση των ΤΠΕ. Η χρήση των υπηρεσιών υπολογιστικού νέφους και η ανάλυση μαζικών δεδομένων αυξάνονται γρήγορα, αν και από χαμηλή βάση εκκίνησης. Η χρήση των ρομπότ στην παραγωγή επίσης αυξάνεται, όμως μέχρι στιγμής παραμένει συγκεντρωμένη σε μερικές μόνο χώρες. (ΟΟΣΑ DIGITAL ECONOMY 2017)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η απελευθέρωση των τηλεπικοινωνιών στην Ελλάδα

2.1 Απαρχές

Οι δημόσιες επιχειρήσεις στην Ελλάδα ήταν γενικότερα περιορισμένες πριν από τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Η πρώτη επιχείρηση που ανέλαβε δραστηριότητα ήταν ήταν η απόκτηση σιδηροδρομικού δικτύου Πειραιάς- Αθήνα Θεσσαλονίκη. Παρόλα αυτά όμως κατά την διάρκεια της μεταπολεμικής Ελλάδας παρατηρούμε ότι αυτές οι επιχειρήσεις ανθίζουν. Όσον αφορά τις τηλεπικοινωνίες το έτος 1949 ιδρύθηκε ο οργανισμός τηλεπικοινωνιών Ελλάδος. Μετέπειτα η δραστηριότητα των δημόσιων επιχειρήσεων σε αντίθεση με την υπόλοιπη Ευρώπη φαινόταν να παρουσιάζει αυξητικούς ρυθμούς. Παρόμοια την δεκαετία του 1990, συνέχισαν να δημιουργούνται δημόσιες επιχειρήσεις που αναλάμβαναν ειδικά έργα. Παρατηρούμε πως αυτές οι τάσεις εθνικοποιήσεων των επιχειρήσεων συνέβαλαν στο να αυξηθεί κατά πολύ ο δημόσιος τομέας στην Ελλάδα με αποτέλεσμα να παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην οικονομία την χώρας.(Γεωργακοπούλου 2012)

Όμως αυτού του είδους οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν μια σειρά από πολλά προβλήματα. Το κυριότερο σημείο που τις καθιστά λιγότερο ανταγωνιστικές και με χαμηλότερα κέρδη από τις ιδιωτικές είναι η χαμηλού επιπέδου τεχνολογική τους αποτελεσματικότητα. Αυτό το γεγονός οφείλεται στο ότι οι εκάστοτε διοικήσεις διορίζουν ανάλογα με τα συμφέροντα τους το διοικητικό προσωπικό χωρίς αντικειμενικά κριτήρια. Ένα άλλο σημείο που αποτελεί βασικό πρόβλημα στην αποτελεσματικότητας αυτών των εταιρειών είναι η εσφαλμένη πολιτική τιμών. Οι κυβερνήσεις που ελέγχουν αυτές τις επιχειρήσεις λόγω πληθωριστικών πιέσεων κρατάνε πολύ υψηλά τις τιμές εφόσον χρηματοδοτούν αυτές τις επιχειρήσεις με δανεισμό, των οποίων το κόστος μεταφέρεται στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Ακόμα η μεγάλη αναποτελεσματικότητα φέρνει την δημιουργία ελλειμμάτων τα οποία καλύπτονται από το κράτος, το οποίο με την σειρά του εντείνει τα δικά του ελλείμματα και το χρέος του ευρύτερου δημοσίου τομέα. Επίσης η μονιμότητα που δίνεται στους υπαλλήλους λόγω του δημόσιου χαρακτήρα της επιχείρησης σε

συνδυασμό με τις υψηλές αυξήσεις των υπαλλήλων επιδεινώνουν το κόστος των επιχειρήσεων και την ανταγωνιστικότητα του κλάδου. (Γεωργακοπούλου 2012)

Έτσι, παρουσιάστηκε κρίσιμη η ανάγκη αλλαγής του καθεστώτος των επιχειρήσεων και η μετατροπή των κρατικών επιχειρήσεων σε ιδιωτικές. Πιο συγκεκριμένα η χώρα μας ως μέλος της ευρωπαϊκής ένωσης από τον Ιανουάριο του 1981, έτσι έχουμε την υποχρέωση ως μέλη της ευρωπαϊκής ένωσης να εναρμονίζουμε το δίκαιο μας με αυτό της Ευρώπης. Πρέπει να επισημάνουμε πως αυτός ο δρόμος δεν ήταν καθόλου εύκολος, καθώς η ελληνική αγορά απελευθερώνεται πλήρως την 1^η Ιανουαρίου του 2001. Ο σταθμός σε αυτήν την προσπάθεια για την χώρα μας είναι η ψήφιση του νόμου 2867/2000. Στον συγκεκριμένο νόμο καταγράφονται και κωδικοποιούνται οι βασικές αρχές των κανονισμών και των οδηγιών που προϋπήρχαν και παράλληλα αναβαθμίζεται ο ρόλος της εθνικής επιτροπής τηλεπικοινωνιών μαζί με την ανάθεση της εποπτείας την ταχυδρομικής αγοράς δημιουργείται τώρα η εθνική επιτροπή τηλεπικοινωνιών και ταχυδρομείων, οκτώ χρόνια μετά την ίδρυσή της με βάση τον νόμο 2075/1992 που ουσιαστικά όμως έλαβε τις ουσιαστικές της αρμοδιότητες ως ρυθμιστική αρχή με αυτοτελή κανονιστική δραστηριότητα, με τον νόμο 2246/1994.(Ξηρός και Εμίρη, 2003)

2.2 ΟΤΕ

δίκτυο σε σταθερή θέση ανήλθε σε Καταρχήν κρίνεται σημαντικό να πραγματοποιηθεί μια ιστορική αναδρομή στον ΟΤΕ. Πράγματι ο ΟΤΕ ιδρύθηκε το 1949 με την συνεργασία δύο εταιρειών της cables and wireless και της ελληνικής τηλεγραφικής εταιρείας. Αυτός ο οργανισμός ανέλαβε το δικαίωμα της παροχής των υπηρεσιών στην χώρα μας έως και τον Δεκέμβριο του 2000.

Από μελέτες όμως διακρίνουμε, πως ο ΟΤΕ αδυνατούσε να καλύψει τις ανάγκες της ζήτησης και είχε επίσης αναλάβει και τον φόρτο της εισαγωγής νέων δικτύων και υπηρεσιών για τις ανάγκες της δημόσιας διοίκησης αλλά και των πελατών. Μην ξεχνάμε όμως πως βρισκόμαστε και σε μια εποχή όπου σημειώνονται ραγδαίες εξελίξεις στον τομέα της τηλεφωνίας με σημαντικό σταθμό την αύξηση της κινητής τηλεφωνίας. Δυστυχώς όμως ο ΟΤΕ όλο και λιγότερο μπορούσε να ανταποκριθεί στην αυξημένη ζήτηση για επικοινωνία που υπήρχε τότε λόγω κυρίως των

παρακάτω προβλημάτων. Πρώτον δεν υπήρχε θεσμοθετημένη διαδικασία παρακολούθησης και ελέγχου του αποτελέσματος, δεύτερον καθώς η διοίκηση των μονάδων του οργανισμού συγκεντρωνόταν κυρίως σε δύσκαμπτες κανονισμούς και εγκυκλίους δεν υπήρχε το περιθώριο των πρωτοβουλιών. Επίσης δεν εξασφαλίζεται η συνέχεια του διοικητικού προσωπικού. Μετά όμως την ουσιαστική απελευθέρωση του με τον ανταγωνισμό που βιώνει από τους άλλους παρόχους τηλεφωνίας και από την πίεση της ρυθμιστικής αρχής, αναγκάζεται γρήγορα να αναδιαρθρωθεί για να αντιμετωπίσει την οικονομική του αιμορραγία. Ο ΟΤΕ αποφάσισε να απαντήσει πέρα με την μείωση του τιμολογίου και σε εισαγωγή νέων τεχνολογιών με την μετατροπή του σήματος σε ψηφιακό με καλώδια οπτικών ινών και μακροκυματικές συζεύξεις(Παπαδάκης 2011, Κιουλάφα 1994)

2.3 Πάροχοι τηλεφωνίας

Όσον αφορά την τηλεφωνία οι πάροχοι που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα για την σταθερή είναι οι:

- Cosmote Κινητές Τηλεπικοινωνίες Α.Ε. θυγατρική Εταιρεία του Ομίλου ΟΤΕ
- Vodafone-Panafon Α.Ε.Ε. Τηλεπικοινωνιών ελληνικό παράρτημα της ομώνυμης Βρετανικής πολυεθνικής μητρικής
- Wind Ελλάς Τηλεπικοινωνίες Α.Ε.Β.Ε.
- Forthnet
- Cyta Ελλάς Τηλεπικοινωνιακή Α.Ε. Παράρτημα της ομώνυμης Κυπριακής ημικρατικής μητρικής, η οποία στην Ελλάδα αποκτήθηκε τον Ιούλιο του 2018 από την Vodafone Greece - Εντός του 2019 θα απορροφηθεί από την Vodafone.

Ενώ πτωχευμένες εταιρίες είναι οι εξής η algonet , altec telecoms Columbia telecom, intaconnect, lannet telecommunications-telepassport, net one , on telecoms, teledome.

Όσον αφορά την κινητή τηλεφωνία η Cosmote, Vodafone, Wind εκμεταλλεύονται αποκλειστικά τα δικαιώματα Πρέπει να σημειωθεί πως αντικρίζουμε μια βαθιά ύφεση στην αγορά των τηλεπικοινωνιών. Πράγματι με στοιχεία της Ε.Ε.Τ.Τ.

βλέπουμε πως κινούμαστε εκεί από όπου είχαμε ξεκινήσει το 2000. Καθώς από τα πρώτα χρόνια της απελευθέρωσης και τους 12 εναλλακτικούς παρόχους φτάνουμε αισίως στους 4 παρόχους. (επισκόπηση αγορών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και ταχυδρομικών υπηρεσιών 2017)

[.\(\[https://el.wikipedia.org/wiki/Τηλεπικοινωνίες στην Ελλάδα\]\(https://el.wikipedia.org/wiki/Τηλεπικοινωνίες_στην_Ελλάδα\)\)](https://el.wikipedia.org/wiki/Τηλεπικοινωνίες_στην_Ελλάδα)

Στα μέσα του 2017 ολοκληρώθηκε και η εξαγορά της Cyta Hellas από την Vodafone Ελλάδος και πλέον απαριθμεί σχεδόν 1000000 πελάτες σταθερής τηλεφωνίας και Internet αφού πρόσθεσε και τους 270.000 της Cyta. Αυτή η κίνηση την έφερε στην δεύτερη θέση πίσω από τον ΟΤΕ και έπεται η Wind Hellas. (www.kathimerini.gr/974315/article/oikonomia/epixeirhseis/oloklhrw8hke-h-pwlhsh-ths-cyta-hellas-sth-vodafone-anti-1181-ekat) Διακρίναμε παρόλα αυτά μια δυσκολία της ρυθμιστικής αρχής να δώσει την έγκριση της στην εξαγορά της Cyta διότι θα μειώσει ακόμα περισσότερο τον ανταγωνισμό καθώς οι πάροχοι θα μειωθούν από 4 σε 5. Επιπλέον ένας εξίσου σοβαρός προβληματισμός που υπάρχει στην περίπτωση των Vodafone – Wind σχετίζεται με το αν η εξαγορά της Forthnet από αυτές θα εγκριθεί από τις αρμόδιες αρχές για τον ανταγωνισμό, ειδικά έπειτα από την έρευνα που έχει ξεκινήσει η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εξαγορά της ολλανδικής Tele2 NL από την T-Mobile NL (θυγατρική της Deutsche Telekom). Με απλά λόγια το ερώτημα που τίθεται είναι αν πρέπει να μειωθούν οι «παίχτες» στην αγορά τηλεπικοινωνιών της Ολλανδίας από τέσσερις σε τρεις κάτι που μπορεί πολύ εύκολα να ισχύσει και στην αγορά της Ελλάδας. www.digitallife.gr/vodafone-wind-kai-ant1-sti-short-list-gia-ti-forthnet-kai-sto-vathos-i-cyta-ellados-11996

2.4 Αριθμητικά στοιχεία

Δυστυχώς η χώρα μας βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις του ΟΟΣΑ με βάση τις επενδύσεις στον τομέα της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών σύμφωνα με την έκθεση (**Digital Technology Outlook 2017**)

παρά την βελτίωση που παρουσίασαν οι συγκεκριμένου τύπου επενδύσεις αντιστοιχούσαν στο **1,5% του ελληνικού ΑΕΠ το 2015, όταν άλλες χώρες της Ευρώπης όπως η Τσεχία, Σουηδία και Εσθονία μοιάζουν περισσότερο ανταγωνιστικές με ποσοστά 4%, 3,5% και 2,4% αντίστοιχα ενώ ο μέσος όρος του ΟΟΣΑ είναι 2,2%**. Στην συγκεκριμένη έκθεση αναφέρεται ακόμα πως οι επενδύσεις στον χώρο των τηλεπικοινωνιών αποτελούν σημαντική προϋπόθεση για την ανάπτυξη της ψηφιακής καινοτομίας καθώς με αυτόν τον τρόπο ενισχύεται η δικτυακή οικονομία που παρουσιάζει πολλά οφέλη στην παραγωγικότητα

Το 2015, οι επενδύσεις σε ICT ανέρχονται στο 11% των συνολικών επενδύσεων και το 2,3% του ΑΕΠ στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ. Λόγω της μεγάλης κάμψης των επενδύσεων παρατηρούμε πως ο κλάδος των τηλεπικοινωνιών έχει να δείξει άλλα στοιχεία αντίθετα. Το έτος 2007, οι επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν στον κλάδο ICT αποτελούσαν το 6,46% των συνολικών επενδύσεων στην Ελλάδα και το 2015 είχαν φτάσει το 12,52% των συνολικών επενδύσεων. Ωστόσο η χώρα μας εξακολουθεί να υστερεί έναντι των περισσότερων κτις τελευταίες θέσεις του ΟΟΣΑ βρίσκεται η Ελλάδα και με βάση τη **συμβολή του τομέα ICT στην προστιθέμενη αξία**. Η χώρα μας βρίσκεται στην τελευταία τριάδα μαζί με την Τουρκία και το Μεξικό, με τον τομέα ICT να συνεισφέρει μόλις το 3,1% της συνολικής προστιθέμενης αξίας, κυρίως χάρη στην αγορά τηλεπικοινωνιών.

Ο μέσος όρος του ΟΟΣΑ ανέρχεται σε 5,41% και στις πρώτες θέσεις βρίσκονται η Νότια Κορέα (10%), η Σουηδία (7%) και η Φινλανδία (7%). Στις περισσότερες χώρες του ΟΟΣΑ η προστιθέμενη αξία τείνει να συγκεντρώνεται στον τομέα των υπηρεσιών πληροφορικής, που προσεγγίζει το 75% της συνολικής προστιθέμενης αξίας του κλάδου ICT. Η Ελλάδα αποτελεί μία από τις εξαιρέσεις καθώς σχεδόν το 75% προέρχεται από τις τηλεπικοινωνίες και μόλις 0,17% της συνολικής προστιθέμενης αξίας προέρχεται από την κατασκευή προϊόντων τεχνολογίας.

Όσον αφορά τις ευρυζωνικές συνδέσεις, η Ελλάδα παρουσιάζει έναν από τους μεγαλύτερους ρυθμούς ανάπτυξης στον ΟΟΣΑ, με το ποσοστό διείσδυσης στο 33,6% (περίπου 34 συνδέσεις ανά 100 κατοίκους) στα τέλη Δεκεμβρίου 2016.

Όμως, με βάση τα στοιχεία της εταιρείας Akamai, που επικαλούνται και οι αναλυτές του διεθνούς οργανισμού, η χώρα μας βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις με βάση την ταχύτητα των ευρυζωνικών συνδέσεων.

Σύμφωνα με στοιχεία του (IOBE 2017) εικόνα σταθεροποίησης αναμένεται να παρουσιάσει, το **2017, η ελληνική αγορά Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών**, με τον κλάδο να μειώνει περαιτέρω κατά την τρέχουσα χρήση το ρυθμό πτώσης. Το 2016, η εγχώρια βιομηχανία κινήθηκε αρνητικά 1,9% (έναντι πτώσης 2,6% το 2015 και 1,3% το 2014). Για το 2017, ο κλάδος περιμένει **οριακή μείωση 0,9%**. Η αξία της αγοράς ΤΠΕ στην Ελλάδα, κατά το 2017, προβλέπεται ότι θα βρεθεί στα επίπεδα των €5,583 δις, ενώ το 2016 κινήθηκε στα €5,633 δις. Η **αγορά Πληροφορικής στην Ελλάδα** αναμένεται φέτος να περιορίσει τις απώλειες στο 0,5%, όταν το 2016 η πτώση ήταν 3,1%, ενώ η αγορά είχε υποχωρήσει κατά 4,8% το 2015. Σε απόλυτα μεγέθη, **η αξία της αγοράς το 2016** κυμάνθηκε στο **€1,605 δις**, με τις εκτιμήσεις **για το 2017** να τοποθετούν τον πήχη στο **€1,597 δις**. Με αρνητικό πρόσημο ολοκλήρωσε το 2016 ο **τομέας Τηλεπικοινωνιών**, που, κατά το 2017, **θα δει τη δυναμική του να περιορίζεται περαιτέρω**. Η αγορά Τηλεπικοινωνιών στην Ελλάδα μειώθηκε 1,4% το 2016, με την πτώση για το 2017 να είναι μικρότερη, στο -1% (ο κλάδος είχε υποστεί απώλειες 1,7% το 2015 και 6% το 2014). Η αξία της εγχώριας αγοράς Τηλεπικοινωνιών υπολογίζεται ότι διαμορφώθηκε το 2016 σε €4,028 δις, ενώ η αντίστοιχη επίδοση για το 2017 προβλέπεται να είναι στα **€3,986 δις**.

Στο τέλος του 2017 ο αριθμός των γραμμών πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό 4.756.694, ήτοι διείσδυση 44,2% στον πληθυσμό και σημείωσε για δεύτερη συνεχή φορά κατά την τελευταία δεκαετία αύξηση της τάξης του 0,1% σε σχέση με το 2016. Ο αριθμός των τηλεφωνικών γραμμών του ΟΤΕ σημείωσε μείωση 18.792 γραμμών, αν και με φθίνοντα ρυθμό (-0,7%) σε σχέση με εκείνη που είχε καταγράψει κατά το προηγούμενο έτος (μείωση 26.467 γραμμών κατά το 2016). Αυξήθηκε επίσης και το μερίδιο του σε σχέση με το προηγούμενο έτος Σημειώνεται ιδιαίτερα, ότι το 44% των γραμμών του ΟΤΕ αφορά γραμμές Managed VoIP, διπλάσιο ποσοστό από αυτό της προηγούμενης χρονιάς, γεγονός που υποδηλώνει τη συνεχιζόμενη στροφή των συνδρομητών του ΟΤΕ σε υπηρεσίες τηλεφωνίας που παρέχονται μέσω

τεχνολογιών IP δικτύου έναντι της τηλεφωνίας που παρέχεται μέσω του κλασικού τηλεφωνικού δικτύου . Οι τηλεφωνικές γραμμές των υπολοίπων παρόχων σημείωσαν περαιτέρω μικρή αύξηση 1,2%. (εεττ 2017)

Το 2017, τα βασικά μεγέθη της εγχώριας τηλεπικοινωνιακής αγοράς είτε κινήθηκαν θετικά είτε διατηρήθηκαν σε παρόμοια επίπεδα με πέρυσι. Ωστόσο, η δρομολόγηση επενδυτικών δράσεων, με κυριότερη την υλοποίηση του Κανονισμού Vectoring, που πρόκειται να ωφελήσει οικονομικά τον πελάτη, δίνοντας του το δικαίωμα να απολαμβάνει πιο ποιοτικό δίκτυο. Ο ανταγωνισμός ήταν ιδιαίτερα έντονος σε επίπεδο δεσμοποιημένων προσφορών με μοχλό τις υψηλές ταχύτητες ευρυζωνικής πρόσβασης, κινητής ευρυζωνικότητας και τις υπηρεσίες συνδρομητικής τηλεόρασης. Η συμβολή του κύκλου εργασιών του κλάδου στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) της Ελλάδας κυμάνθηκε στο 2,8% το 2017 ελαφρά μειωμένη σε σχέση με το 2016. Ο κύκλος εργασιών στον τηλεπικοινωνιακό κλάδο διατηρήθηκε για τρίτη συνεχόμενη χρονιά άνω των πέντε δισ. ευρώ, με τα έσοδα από τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες να αποτελούν το σημαντικότερο τμήμα του (88%). Το σύνολο των επενδύσεων των παρόχων ηλεκτρονικών επικοινωνιών παρουσίασε μείωση κατά 12% περίπου, αντιστοιχεί όμως σχεδόν στο 20% του συνολικού κύκλου εργασιών του κλάδου. Στόχος των επενδύσεων αυτών ήταν κατά κύριο λόγο η τηλεπικοινωνιακή υποδομή και οι υπηρεσίες αδειοδότησης ή/ και δικαιωμάτων χρήσης.(εεττ 2017)

2.5 Αξιολόγηση της πολιτικής

Η τηλεπικοινωνιακή αγορά της Ελλάδας υπέστη σκληρές οικονομικές συνθήκες τα τελευταία χρόνια, οδηγώντας σε χαμηλότερα έσοδα και επενδύσεις στον κλάδο. Οι φορείς εκμετάλλευσης σε γενικές γραμμές έχουν δει ακαθάριστα κέρδη να υποχωρούν κάθε χρόνο και η συνεχιζόμενη οικονομική αναταραχή θα καταστήσει τις συνθήκες της αγοράς ιδιαίτερα δύσκολες τα επόμενα χρόνια. Ο κυρίαρχος παίκτης παραμένει ο κατεστημένος φορέας ΟΤΕ, ο οποίος αντιμετώπισε σημαντικές προκλήσεις αλλά υποστηρίζεται από την οργανωτική ικανότητα και την οικονομική επιρροή της μητρικής του Deutsche Telekom, η οποία κατέχει σήμερα το 45% της εταιρείας.

Ο ρυθμιστής τηλεπικοινωνιών της ΕΕΤΤ έχει δείξει αυξανόμενη επιτυχία στην προώθηση του ανταγωνισμού, καθώς η αποδεσμοποίηση του τοπικού βρόχου χρησιμοποιείται καλά για την παροχή ανταγωνιστικών υπηρεσιών σταθερής τηλεφωνίας. Η προώθηση του ανταγωνισμού έχει καταστεί μία από τις προϋποθέσεις της ΕΚ για τη χρηματοοικονομική διάσωση της Ελλάδας. (Lancaster 2018)

Η εθνική μας ρυθμιστική αρχή θέτει σε ισχύ το δεύτερο στάδιο των ρυθμίσεων που προβλέπονται στον Κανονισμό Γενικών Αδειών της ΕΕΤΤ, ο οποίος είχε δημοσιευθεί τον Δεκέμβριο του 2017. Ο Κανονισμός καθορίζει τις υποχρεώσεις των παρόχων ηλεκτρονικών επικοινωνιών, με στόχο την προάσπιση των δικαιωμάτων των καταναλωτών.

Οι σημαντικότερες υποχρεώσεις συνοψίζονται στα εξής:

- Μεγαλύτερη διαφάνεια ως προς τους συμβατικούς όρους: θέτει όρους ώστε να συμβόλαια να είναι πιο φιλικά ως προς τον καταναλωτή. Κάποια από τα σημεία που πρέπει να περιέχονται είναι τα παρακάτω: πρέπει να παρέχονται στον συνδρομητή δυνατότητες, όπως η άμεση ενεργοποίηση της σύνδεσης, ο καθορισμός ανώτατου ορίου χρέωσης για την ενεργοποίηση φραγής εξερχομένων, η εξαίρεση του αριθμού από τηλεφωνικούς καταλόγους.
- Μεγαλύτερη προθεσμία για καταγγελία σύμβασης: εδώ σημειώνεται αύξηση του χρόνου προθεσμίας για καταγγελία σύμβασης
- Ενημέρωση για υπέρβαση ορίου κατανάλωσης προγραμμάτων κινητής τηλεφωνίας: Ο συνδρομητής κινητής τηλεφωνίας ενημερώνεται υποχρεωτικά, όταν υπερβαίνει το 80% των λεπτών ομιλίας/SMS/MB του προγράμματός ή πακέτου προπληρωμένων υπηρεσιών.
- Αυτόματη πίστωση λογαριασμού για βλάβες: Εφόσον η βλάβη υπερβαίνει τις δύο εργάσιμες ημέρες από την ημέρα δήλωσής της, πρέπει να πιστώνεται αυτόματα και εντός τετραμήνου στον λογαριασμό του συνδρομητή, το τμήμα του παγίου που αντιστοιχεί στη χρονική περίοδο διακοπής των παρεχόμενων υπηρεσιών.

- Δωρεάν γραμμή εξυπηρέτησης βλαβών από οποιοδήποτε δίκτυο: Σε περίπτωση βλάβης, ο συνδρομητής μπορεί να καλεί, χωρίς χρέωση, από όλα τα δίκτυα σταθερής και κινητής τηλεφωνίας τη γραμμή εξυπηρέτησης βλαβών που διαθέτει ο πάροχος.
- Μεγαλύτερη ευελιξία στον τρόπο υποβολής καταγγελίας σύμβασης: Ο συνδρομητής μπορεί να καταγγείλει τη σύμβαση, είτε στα καταστήματα του παρόχου, είτε με αποστολή επιστολής/τηλεομοιοτυπίας ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Η παροχή υπηρεσιών πρέπει να διακόπτεται εντός δύο εργάσιμων ημερών για την κινητή τηλεφωνία και οχτώ για τη σταθερή (εκτός εάν ο καταναλωτής έχει ζητήσει συγκεκριμένη ημερομηνία).
- Απαγόρευση επιβολής τέλους διακοπής/ανανέωσης σύμβασης: Ο πάροχος δεν επιτρέπεται να επιβάλει τέλος αποσύνδεσης λόγω διακοπής/καταγγελίας είτε σύμβασης αορίστου χρόνου είτε σύνδεσης καρτοκινητής τηλεφωνίας. Το επόμενο και τελικό στάδιο ρυθμίσεων αναμένεται να τεθεί σε εφαρμογή τέλος Δεκεμβρίου του 2018. (www.eett.gr/opencms/opencms/EETT/Electronic_Communications/Telecoms/Licencing/legalFramework.html)

Το ζήτημα της προσέλκυσης επενδύσεων -δημόσιων και ιδιωτικών- σε ευρυζωνικές ενσύρματες και ασύρματες υποδομές νέας γενιάς είναι καθοριστικής σημασίας για τη βελτίωση τόσο των συνθηκών της προσφοράς όσο και της ζήτησης καινοτόμων υπηρεσιών. Σήμερα οι ανάγκες της χώρας υποστηρίζονται από το υφιστάμενο δίκτυο χαλκού και το εναλλακτικό ασύρματο δίκτυο της κινητής τηλεφωνίας. Όμως οι περισσότεροι συμφωνούν ότι οι τρέχουσες αλλά και μακροπρόθεσμες ανάγκες της χώρας δεν μπορούν να καλυφθούν από την υφιστάμενη υποδομή, ή τουλάχιστον δρουν ανασταλτικά στη όποια δυναμική μπορεί να αναπτυχθεί μεσοπρόθεσμα. Εδώ όμως ξεκινούν και τα διλήμματα για το τι επιλογές πρέπει να παρθούν.

Προσωρινά είμαστε στο στάδιο που προσπαθούμε να αναβαθμίσουμε τα δίκτυα ADSL που κατέχουν οι περισσότεροι πάροχοι σε VDSL και ευελπιστούμε πως θα επακολουθήσουν τα υβριδικά FTTC/FTTB και αυτές οι συνδέσεις θα αντικαταστήσουν τις προηγούμενες, αυτά τα δίκτυα ουσιαστικά θα

αντικαταστήσουν τα δίκτυα χαλκού, διασφαλίζοντας την καλύτερη ποιότητα των τηλεπικοινωνιών

Μια παράμετρος που θα λειτουργούσε επίσης ανταγωνιστικά ως προς τον ΟΤΕ θα ήταν η δημιουργία παράλληλου δικτύου οπτικών ινών. Παρόλα αυτά, αυτή η κίνηση μαζί με την ανάπτυξη του μοντέλου των πλήρως καθετοποιημένων εταιρειών παρόχων φαίνεται να είναι βιώσιμη αλλά θα χρειαστεί αρκετός χρόνος για την εφαρμογή αυτής της πολιτικής.

Αλλά και η υπενοικίαση σε υψηλή τιμή του χάλκινου τοπικού βρόγχου -συνθήκη την οποία οι ρυθμιστικές αρχές ανά την Ευρώπη ενθαρρύνονται να αμβλύνουν-, επίσης δεν μπορεί να είναι η λύση, καθώς τελικά οι όποιοι εναλλακτικοί πάροχοι δραστηριοποιούνται ή θέλουν δυνητικά να δραστηριοποιηθούν στην ελληνική αγορά, δεν μπορούν να ανταγωνιστούν στην ποιότητα και στις τιμές των υπηρεσιών που παρέχουν προς όφελος των καταναλωτών. μια άλλη σημαντική διάσταση είναι η συμπληρωματικότητα με τις ασύρματες ευρυζωνικές υποδομές. σήμερα, σε περιοχές όπου δεν υπάρχει δίκτυο σταθερής ευρυζωνικής πρόσβασης ή υπάρχει φτωχό σε ταχύτητες δίκτυο, χρησιμοποιείται ως υποκατάστατο το δίκτυο της ασύρματης ευρυζωνικότητας. σε περιοχές με ανεπτυγμένες υποδομές σταθερής ευρυζωνικότητας, το ασύρματο δίκτυο λειτουργεί συμπληρωματικά. αν και ακόμα οι δείκτες χρήσης είναι πολύ χαμηλοί, σταδιακά η κινητή ευρυζωνικότητα φαίνεται να αποκτά μεγαλύτερη δυναμική και είναι βέβαιο ότι με την έλευση και νέων προϊόντων και συσκευών κινητής τηλεφωνίας που συνδυάζουν υπηρεσίες και τεχνολογίες, θα προσελκυσθούν ακόμα περισσότεροι χρήστες σε αυτά. Ήδη και οι τρεις εταιρείες κινητής τηλεφωνίας αναπτύσσουν δίκτυο 4ης γενιάς, ώστε να δώσουν τη δυνατότητα στους συνδρομητές τους να κάνουν χρήση αναβαθμισμένων υπηρεσιών.

Σε αυτά τα ζητήματα δεν είναι εύκολο να δοθούν λύσεις, ωστόσο είναι μείζονος σημασίας για την χώρα να σχεδιαστούν εθνικές πολιτικές ώστε να εκσυγχρονιστούν ακόμα περισσότερο τα δίκτυα ανά την επικρατεί γιατί από την ευρωπαϊκή εμπειρία είναι σαφές ότι οι χώρες που παραμένουν σε υποδομές χαλκού καταντούν να είναι οι περισσότερο υποβαθμισμένες με ότι αυτό συνεπάγεται για τα περιθώρια της

ανταγωνιστικότητας τους. Στην σημερινή κατάσταση πέρα από την σχέση μεταξύ δεσπόζουσας επιχείρησης και εναλλακτικών, λόγω των εγκατεστημένων υποδομών παράλληλα με την δυσκολία συντονισμού του δημόσιου τομέα, προστέθηκε και η οικονομική κρίση και η δυσπραγία των επενδυτών, κρίνεται εξαιρετικά δύσκολο να προχωρήσουμε σε δραστικές μεταρρυθμίσεις και αναβάθμιση του δικτύου για τόνωση της ανταγωνιστικότητας, αλλά παράλληλα και η έλλειψη ουσιαστικών πρωτοβουλιών από την πλευρά του κράτους δημιουργεί αντικίνητρα για την ιδιωτική πρωτοβουλία. (Τσακανίκας 2014)

Λόγω όλου αυτού του δυσβάσταχτου σκηνικού, κρίνεται απαραίτητη η συνεργασία όλων των μερών όπως οι πάροχοι η εεττ, η αυτοδιοίκηση και οι επενδυτές να προχωρήσουν σε διαβούλευση για την δημιουργία μιας εθνικής υποδομής, ακόμα και αυτή η κίνηση θα είναι χρήσιμη σε σχέση με την στασιμότητα που επικρατεί ή και η αμφισημία των επιλογών . Αυτή η πρωτοβουλία δεν θα επιφέρει μόνο οφέλη μακροπρόθεσμα αλλά θα υπάρξουν σαφώς και βραχυπρόθεσμα, λόγω του ότι θα δραστηριοποιηθούν επιχειρήσεις από τον μεταποιητικό τομέα παραγωγής υλικών και εξοπλισμού, αυτή η δραστηριοποίηση μπορεί να επιφέρει και το άνοιγμα εγχώριων επιχειρήσεων που θα αναπτύξουν τις δικές τους ευρυζωνικές υποδομές εκτός χώρας.

Σε θεσμικό επίπεδο ο ρόλος της εεττ είναι κεντρικός όχι μόνο ως προς την υιοθέτηση κινήτρων για προσέλκυση επενδύσεων, αλλά και ως προς την ανάγκη ολοκλήρωσης του ρυθμιστικού πλαισίου και εναρμόνισής του με το κοινοτικό δίκαιο. Το ασαφές ρυθμιστικό πλαίσιο στις τηλεπικοινωνίες έχει κατηγορηθεί ότι αποθάρρυνε τις επενδύσεις σε υποδομές των επιχειρήσεων που δραστηριοποιήθηκαν σε μια οιονεί απελευθερωμένη αγορά από το 2001. με δεδομένο όμως ότι η διαδικασία απελευθέρωσης προσδιορίζεται σε σημαντικό βαθμό και από την ευρωπαϊκή Ένωση, η ποιότητα τελικά της ρύθμισης εξαρτάται από την επάρκεια του αντίστοιχου φορέα. είναι δεδομένη επομένως η ανάγκη για μια ισχυρή και ανεξάρτητη εεττ, που δεν θα επηρεάζεται από την κάμψη της κερδοφορίας των επιχειρήσεων ή από τυχόν πολιτικές παρεμβάσεις. ή ουσιαστική ανεξαρτησία της διασφαλίζεται από συνέχεια στη διοίκηση, χρηματοδότηση σε

πολυετή βάση και στελέχωσή της με υψηλής ειδίκευσης ανθρώπινο δυναμικό.(Τσακανίκας 2014)

Σε ότι αφορά το βαθμό διείσδυσης και επέκτασης των ΤΠΕ στη χώρα σύμφωνα με την (Εθνική Ψηφιακή Στρατηγική 2016-2021), σύμφωνα με το σύστημα δεικτών που καθιέρωσε η ΕΕ για τη μέτρηση των επιδόσεων των χωρών-μελών σε πέντε μεγάλες κατηγορίες παρεμβάσεων ΤΠΕ η Ελλάδα κατατάσσεται στην 26^η θέση μεταξύ των 28 χωρών μελών της ΕΕ, παρουσιάζοντας υστέρηση στις σχετικές κατηγορίες. Ειδικότερα:

- Σε ότι αφορά την συνδεσιμότητα: παρατηρούμε πως η χώρα υστερεί στις ταχύτητες των ευρυζωνικών συνδέσεων, στη διείσδυση σταθερών και κινητών ευρυζωνικών συνδέσεων και στην κάλυψη δικτύων επόμενης γενιάς.
- Ένας άλλος τομέας είναι η υστέρηση στις ψηφιακές δεξιότητες, πράγματι ο πληθυσμός άνω της ηλικίας των 55, το 30% του συνολικού πληθυσμού δεν έχει χρησιμοποιήσει ποτέ του το διαδίκτυο
- Υπολείπεται η χώρα ακόμα και στην χρήση του Ιντερνέτ, καθώς παρατηρείται πως χρησιμοποιείται για επικοινωνία και ψυχαγωγία αλλά όμως είμαστε ακόμα πολύ πίσω όσον αφορά τις αγορές μέσω διαδικτύου και την συνδρομητική τηλεόραση
- Υστερούμε ακόμα στην χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας που χρησιμοποιείται από τις επιχειρήσεις, πιο συγκεκριμένα τα ηλεκτρονικά παραστατικά έχουν περιορισμένη διείσδυση και είναι λίγες οι επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν σύγχρονες τεχνολογίες στην οργάνωση παραγωγής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η απελευθέρωση των αγορών στην Ευρώπη

3.1 Οι απαρχές

Η απελευθέρωση του τομέα των τηλεπικοινωνιών θεωρείται ότι άρχισε από την βόρεια Αμερική. Στις ΗΠΑ και στον Καναδά, δεν υπήρχε ιστορικό μιας μεγάλης επιχείρησης που να άνηκε στο κράτος και να ίσχυε ως μονοπώλιο. Στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, η εταιρεία AT&T κυριαρχούσε στην αγορά μέχρι το 1984 και από τότε και στο εξής αποκρατικοποιήθηκε και αφορούσε μόνο υπεραστικές κλήσεις, δημιουργήθηκαν επίσης τότε και επτά άλλες εταιρίες που εξυπηρετούσαν μόνο τοπικές κλήσεις. Πριν το 1984, η μόνη πραγματική περιοχή για ανταγωνισμό ήταν αυτή που αφορούσε τις υπεραστικές κλήσεις, μια περιοχή που είχε ανοιχθεί στον ελεύθερο ανταγωνισμό ήδη από το 1970 αλλά στην πραγματικότητα, ο ανταγωνισμός έγινε ακόμα πιο έντονος από την εκποίηση του 1984. (a report by euroeconomics 2007)

Το μονοπάτι που πήρε η απελευθέρωση των τηλεπικοινωνιών στην Ευρώπη είναι το ίδιο με αυτό που πήραν οι ηνωμένες πολιτείες Αμερικής, με την διαφορά ότι η μετάβαση στην αποκρατικοποίηση πήρε περισσότερο χρόνο στην Ευρώπη από ότι στην Αμερική, και όταν οι διαδικασίες ολοκληρώθηκαν, ολοκληρώθηκε η μετάβαση σε μικρότερο χρονικό διάστημα. Από τις αρχές της εφεύρεσης του τηλεφώνου οι περισσότερες χώρες ήταν μοναρχίες, λόγω της έλλειψης συντάγματος που συνεπάγεται την έλλειψη ελευθερίας στον επαγγελματικό τομέα, το στέμμα ήταν αυτό που διαχειριζόταν την οικονομία του κράτους. Στις αρχές του 20ου αιώνα όμως τα γεγονότα στον πολιτικό χώρο, αλλά και στην οικονομία άλλαξαν, αλλά παρέμεινε έντονη η παρουσία του κράτους στον τηλεπικοινωνιακό τομέα. Στο μεγαλύτερο μέρος του αιώνα η κυριαρχία του κράτους σε αυτόν τον τομέα ήταν

ιδιαίτερα έντονη. Τα κράτη στην ευρωπαϊκή ήπειρο είχαν από μια τηλεπικοινωνιακή επιχείρηση που επιφορτιζόταν εξ ολοκλήρου με την διανομή του τερματικού εξοπλισμού και είχαν και την ρυθμιστική ευθύνη. Έτσι την ίδια περίοδο που η αγορά τερματικού εξοπλισμού και οι υπεραστικές υπηρεσίες είχαν ανοίξει για τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, στην Ευρώπη ίσχυε το αντίθετο καθώς οι συγκεκριμένες αγορές ήταν κλειστά μονοπώλια.(Shoenberger και Strasser 1999, Laffront και Tirol 2002)

Μέχρι το 1980, οι υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, ανήκαν στο κράτος και λειτουργούσαν ως μονοπώλια. Κατά την διάρκεια της δεκαετίας του 80 και του 90, οι τηλεπικοινωνιακές επιχειρήσεις υπέστησαν μεγάλες και ριζικές αλλαγές, λόγω της απελευθέρωσης και της φιλελευθεροποίησης των εθνικών αγορών, της τεχνολογικής προόδου και σε ευρωπαϊκό επίπεδο λόγω της σύγκλισης της οικονομικής πολιτικής και των θεσμικών δομών (η πρώτη απόπειρα για άνοιγμα της τηλεπικοινωνιακής αγοράς πραγματοποιήθηκε από το ηνωμένο βασίλειο).

Οι αλλαγές που παρατηρούμε στην πολιτική των τηλεπικοινωνιών οφείλονται κυρίως στις αλλαγές που επέφεραν η πληροφορική και η τεχνολογία. Εξαιτίας του μεγάλου κόστους για να αποκτηθεί ένα δίκτυο, τα τηλεπικοινωνιακά δίκτυα που αφορούσαν κυρίως την τηλεπικοινωνία όπως είδαμε και παραπάνω θεωρούνταν φυσικά μονοπώλια. Λόγω όμως της τεχνολογικής ανάπτυξης και της κατασκευής νέων συστημάτων μειώθηκε το κόστος για μια υποψήφια εταιρεία τηλεφωνίας. Γι αυτόν τον λόγο, απορρίφθηκε και η έννοια του φυσικού μονοπωλίου.

Όσον αφορά τα μέλη της ευρωπαϊκής ένωσης, γενικοί κανόνες για απελευθέρωση και απορρύθμιση δίνονται από την ευρωπαϊκή επιτροπή. Σε κάθε κράτος μέλος υπάρχει μια επιτροπή ρυθμιστική, που διαμορφώνει με περισσότερη λεπτομέρεια τους γενικούς κανόνες και μετά τους εφαρμόζει. Ένα από τα σημαντικότερα βήματα που πάρθηκαν από την κομισιόν ήταν η έκδοση της πράσινης βίβλου το 1987,(αφού είχε προηγηθεί το 1985 η απόφαση του ευρωπαϊκού δικαστηρίου δικαιοσύνης που προέβλεπε πως οι ανταγωνιστικοί κανόνες έχουν θέση και στον τομέα της τηλεπικοινωνίας), η οποία πρότεινε να συνδυαστεί ο ανταγωνισμός με τα

μέτρα της ένωσης και να γίνουν σεβαστοί οι κανόνες του ανταγωνισμού.(Bijl και Peitz, 2002)

Για να δημιουργηθεί μια ενιαία αγορά υπηρεσιών απαιτούνταν η προοδευτική απελευθέρωση των αγορών τηλεπικοινωνιών, οι οποίες παραδοσιακά ήταν μονοπώλια του δημοσίου. Έπρεπε να ελευθερωθούν οι υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών και να οριστούν οι όροι της ελεύθερης παροχής των δικτύων. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, ο οποίος αντιπροσωπεύει τον δεύτερο άξονα της ευρωπαϊκής πολιτικής, η Επιτροπή εξέδωσε μια οδηγία βασισμένη στο άρθρο 90 της Συνθήκης ΕΟΚ , η οποία απαιτεί από τα κράτη μέλη την εγκαθίδρυση ενός καθεστώτος το οποίο να εξασφαλίζει τον ελεύθερο ανταγωνισμό στην ευρωπαϊκή αγορά των τερματικών εξοπλισμών των τηλεπικοινωνιών (συσκευές τηλεφώνων κ.α.). Αυτό το καθεστώς πρέπει να εξασφαλίζει στον χρήστη τη δυνατότητα να συνδέει την τερματική συσκευή την οποία μπορεί να προμηθεύεται ελεύθερα χωρίς να είναι αναγκασμένος να απευθύνεται στον εθνικό οργανισμό των τηλεπικοινωνιών. Με παραπάνω τροποποιήσεις αυτή η οδηγία δίνει ήδη τη δυνατότητα στους φορείς παροχής τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών να προσφεύγουν στις υποδομές των δικτύων καλωδιακής τηλεόρασης για όλες τις τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες. Αυτές οι τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες καλύπτουν κυρίως τη διαβίβαση στοιχείων, τα «κλειστά» δίκτυα επικοινωνίας των επιχειρήσεων, τις υπηρεσίες «πολυμέσων» και τις κινητές και προσωπικές επικοινωνίες. Η οδηγία της Επιτροπής ζητούσε ειδικά από τα κράτη μέλη να καταργήσουν τα αποκλειστικά και ειδικά δικαιώματα που υπήρχαν ακόμη στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, τους περιορισμούς ως προς τις εγκαταστάσεις που χρησιμοποιούνταν από τα κινητά δίκτυα καθώς και τα εμπόδια διασύνδεσης των δικτύων. Τέλος, και κυρίως, η οδηγία της Επιτροπής πέτυχε την πλήρη απελευθέρωση της φωνητικής τηλεφωνίας και των υποδομών των τηλεπικοινωνιών την 1η Ιανουαρίου 1998.

Η απελευθέρωση των υπηρεσιών των τηλεπικοινωνιών άνοιξε το δρόμο για τη δημιουργία της ενιαίας αγοράς των τηλεπικοινωνιών. Αυτό εξασφαλίζεται μέσα από τη δέσμη μέτρων για τις τηλεπικοινωνίες, που θεσπίστηκε το 2002. Η δέσμη αποτελεί ένα ενιαίο πλαίσιο που καλύπτει τους συγκλίνοντες τομείς των

τηλεπικοινωνιών, των μέσων επικοινωνίας και των τεχνολογιών των πληροφοριών. Αποτελείται από 5 οδηγίες-πλαίσια και 2 ειδικές οδηγίες, οι οποίες αφορούν την πρόσβαση, την αδειοδότηση, την καθολική υπηρεσία και την προστασία της ιδιωτικής ζωής. Οι εθνικές κανονιστικές αρχές οφείλουν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς συνεργαζόμενες μεταξύ τους και με την Επιτροπή για να εξασφαλίσουν τη συνεπή εφαρμογή σε όλα τα κράτη μέλη των διατάξεων των ευρωπαϊκών οδηγιών. (Μούσης 2011)

3.2 Ρυθμιστικό πλαίσιο

Συγκεκριμένα το πακέτο για τις τηλεπικοινωνίες αποτελείται από τα εξής:

- το ρυθμιστικό πλαίσιο που βασίζεται στην οδηγία 2009/140/EK και στο ρυθμιστικό πλαίσιο 2002/21/EK
- η Οδηγία για την πρόσβαση που είναι βασισμένη στην οδηγία για την πρόσβαση 2002/19/EK και στην οδηγία 2009/140/EK
- η οδηγία αδειοδότησης που είναι βασισμένη στην οδηγία αδειοδότησης 2009/20/EK και στην οδηγία 2009/140/EK του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου
- η οδηγία για την καθολική υπηρεσία είναι βασισμένη στην οδηγία για τα δίκτυα και τηλεπικοινωνίες 2002/22/EK και στην οδηγία για τα δικαιώματα των πολιτών 2009/136/EK
- η οδηγία για την ιδιωτικότητα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών βασίζεται στην οδηγία για την ιδιωτικότητα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών 2002/58/EK και στην τροποποιητική οδηγία 2006/24/EK και στην οδηγία για τα δικαιώματα των πολιτών 2009/136/EK
- υπηρεσία του φορέα ευρωπαϊκών ρυθμιστικών αρχών για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες (berec)
- κανονισμός της περιαγωγής στο δίκτυο υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας

Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά του κανονιστικού πλαισίου για τις τηλεπικοινωνίες είναι η θέσπιση ρυθμίσεων εκ των προτέρων πρόσβασης, η οποία συνίσταται σε μια διαδικασία εντοπισμού ανταγωνιστικών σημείων συμφόρησης

στις αγορές τηλεπικοινωνιών (συνήθως σε σταθερές αγορές) και στην επιβολή διορθωτικών μέτρων για την αντιμετώπιση τέτοιων σημείων συμφόρησης, αρχές και μεθοδολογίες. Ο κανονισμός για την πρόσβαση εφαρμόζεται από τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές (ΕΡΑ) σε στενή συνεργασία με την Επιτροπή. Οι κανόνες της ΕΕ (άρθρο 7 και άρθρο 7α της οδηγίας πλαίσιο) απαιτούν από τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές (ΕΡΑ) να διενεργούν διαβουλεύσεις σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο σχετικά με τα σχέδια ρυθμιστικών μέτρων που προτίθενται να λάβουν πριν από την έγκρισή τους. Οι διαβουλεύσεις αυτές θα πρέπει να περιλαμβάνουν τον ορισμό και την ανάλυση των σχετικών αγορών, τον ορισμό φορέα εκμετάλλευσης με σημαντική ισχύ στην αγορά και την προτεινόμενη επιβολή ή κατάργηση ρυθμιστικών μέτρων σε παρόχους τηλεπικοινωνιακών δικτύων ή υπηρεσιών. Ο συνδυασμός της ρύθμισης της πρόσβασης εκ των προτέρων και της επιβολής του νόμου για τον ανταγωνισμό συνέβαλε στην εξασφάλιση μεγαλύτερης ανταγωνιστικότητας των αγορών τηλεπικοινωνιών της ΕΕ, επιτρέποντας στους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις να επωφεληθούν από την αύξηση των επιλογών, των προσιτών τιμών, των υψηλής ποιότητας και των καινοτόμων υπηρεσιών. Ωστόσο, η ελευθέρωση έγινε αισθητή μέχρι στιγμής μόνο σε επίπεδο κρατών μελών και δεν οδήγησε σε μια πραγματική ενιαία αγορά για τις τηλεπικοινωνίες. (ec.europa.eu/competition/sectors/telecommunications/overview_en.html)

Αξιοσημείωτη είναι και η συμβολή μιας δέσμης μέτρων που έλαβε η ευρωπαϊκή επιτροπή και αποτελεί ένα από τα πιο φιλόδοξα σχέδια των τελευταίων 26 ετών για την μεταρρύθμιση της αγοράς των τηλεπικοινωνιών. Τα μέτρα ήταν τα ακόλουθα:

- Κινητή τηλεφωνία χωρίς τέλη περιαγωγής σε όλη την ΕΕ
- Απλούστεροι κανόνες ώστε οι επιχειρήσεις να επενδύουν περισσότερο και να επεκτείνονται πέραν των συνόρων
- Προστασία, για πρώτη φορά, της ουδετερότητας του δικτύου σε όλη την ΕΕ
- Κατάργηση των προσαυξήσεων στις τιμές για τις διεθνείς τηλεφωνικές κλήσεις στο εσωτερικό της Ευρώπης

Μάλιστα ο πρόεδρος της επιτροπής δήλωσε τα εξής «*Η περαιτέρω ουσιαστική πρόοδος προς μια ευρωπαϊκή ενιαία αγορά τηλεπικοινωνιών είναι εξαιρετικά*

σημαντική για τα στρατηγικά συμφέροντα της Ευρώπης και την οικονομική πρόοδο, τον ίδιο τον τομέα των τηλεπικοινωνιών, καθώς και για τους πολίτες που απογοητεύονται από την έλλειψη πλήρους και δίκαιης πρόσβασης σε υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας και στο διαδίκτυο.

Λόγω του γεγονότος πως ακόμα παραμένει κατακερματισμένος ο τομέας των τηλεπικοινωνιών, καθώς λειτουργούν 28 διαφορετικές εθνικές αγορές και δεν υπάρχει εταιρεία τηλεπικοινωνιών που να εξυπηρετεί όλο το δίκτυο της Ευρώπης, κρίθηκε σκόπιμο να παρθεί αυτή η δέσμη μέτρων ούτως ώστε να αντιμετωπιστεί αυτό το χάσμα, αρχικά απλουστεύονται οι κανόνες για την άδεια λειτουργίας των τηλεπικοινωνιών καθώς δίνεται μια ενιαία άδεια λειτουργίας πλέον και όχι ξεχωριστά διαφορετική στο κάθε κράτος μέλος, επίσης προβλέπει και τον τρόπο που οι εταιρείες θα νοικιάζουν πρόσβαση στο δίκτυο για να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητα τους. Άλλο ένα πλεονέκτημα είναι η κατάργηση των τελών περιαγωγής. Πράγματι από την 1^η Ιουλίου του 2014 καταργήθηκαν τα τέλη που επιβάρυναν τους καταναλωτές που ταξίδευαν εντός της ευρωπαϊκής ένωσης. Το μέτρο αυτό συγκεκριμένα οφείλεται στον κανονισμό του 2012, ο οποίος επιβάλλει την μείωση της τιμής χονδρικής κατά 67% για τα δεδομένα. Με την κατάργηση των προσαυξήσεων για τις διεθνείς τηλεφωνικές κλήσεις στο εσωτερικό της ευρωπαϊκής ένωσης, οι εταιρείες δεν θα χρεώνουν περισσότερο για μια κλήση σταθερής τηλεφωνίας στην ευρωπαϊκή ένωση από όσο χρεώνουν μια υπεραστική στην ίδια χώρα. Πιο συγκεκριμένα για τις κλήσεις από κινητά στο εσωτερικό της ένωσης δεν θα μπορεί να είναι πάνω από 0,19 ευρώ ανά λεπτό. Ακόμα θα απαγορευτούν η παρεμπόδιση και ο περιορισμός της πρόσβασης σε διαδικτυακό περιεχόμενο και θα δοθεί στους χρήστες πρόσβαση σε ανοιχτό διαδικτυακό περιεχόμενο. Ένα ακόμα θετικό σημείο είναι τα νέα δικαιώματα που παρέχονται στους καταναλωτές. Μερικά από αυτά είναι το δικαίωμα σύναψης συμβόλαιο 12 μηνών και όχι παραπάνω αν δεν τα επιθυμεί ο καταναλωτής, δικαίωμα σύνταξης συμβολαίου σε απλή και κατανοητή γλώσσα και ακόμα το δικαίωμα καταγγελίας από τον καταναλωτή εις βάρος του παρόχου αν οι ταχύτητες ιντερνέτ δεν είναι οι προβλεπόμενες συμφωνημένες. Τέλος στην μεγαλύτερη ασφάλεια των επενδυτών αποσκοπεί η σύσταση για τις μεθόδους κοστολόγησης και αμεροληψίας. Με αυτό το μέτρο διασφαλίζεται ότι οι αιτούντες

στην πρόσβαση χαλκού θα έχουν ισοδύναμη πρόσβαση και δεν θα υπάρχει η παραμικρή αμεροληψία. Εφόσον και αν εφαρμοστούν αυτές οι ανταγωνιστικές πιέσεις, οι τιμές χονδρικής για τις ευζωνικές συνδέσεις της επόμενης γενιάς θα καθορίζονται από τις δυνάμεις της αγοράς και όχι απορυθμιστικούς φορείς που θα ενισχύουν την γραφειοκρατία. (European commission 2013)

3.3 Επανεξέταση της νομοθεσίας

Το ρυθμιστικό καθεστώς της ΕΕ έχει ξεπεραστεί από τεχνολογικές αλλαγές και αλλαγές στην αγορά. Και όχι μόνο το παρωχημένο καθεστώς δεν βοήθησε τον ευρωπαϊκό τηλεπικοινωνιακό κλάδο να ξεπεράσει τον κατακερματισμό της ΕΕ στις εθνικές αγορές, αλλά, ακόμη χειρότερα, η ασυνεπής εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ σε επίπεδο κρατών μελών έχει προσθέσει στην κανονιστική αβεβαιότητα. Ως εκ τούτου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιδιώκει τώρα να επιτύχει μια εκτεταμένη αναθεώρηση του ισχύοντος πλαισίου στο πλαίσιο της στρατηγικής ψηφιακής ενιαίας αγοράς (Digital Single Market - DSM). Οι νέοι προτεινόμενοι κανόνες δεν θα επηρέαζαν μόνο όλους τους φορείς εκμετάλλευσης και τους παρόχους παραδοσιακών δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, θα καθιστούσαν επίσης τους φορείς εκμετάλλευσης των υπηρεσιών επικοινωνίας "πάνω από την κορυφή" (OTT) να υπόκεινται στη ρύθμιση των τηλεπικοινωνιών, π.χ. υπηρεσίες όπως εφαρμογές μηνυμάτων που παρέχονται μέσω του Διαδικτύου.

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή αποφάσισε να επανεξετάσει το σύνολο της ισχύουσας νομοθεσίας στον τομέα των τηλεπικοινωνιών και ως εκ τούτου δημοσίευσε τον Σεπτέμβριο του 2016 πρόταση για νέο Ευρωπαϊκό Κώδικα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (EECC). Αυτή η νέα οδηγία αποσκοπεί στην εφαρμογή της ΕΟΚΕ και στην ενσωμάτωση, τροποποίηση και τελική αντικατάσταση του ισχύοντος ρυθμιστικού πλαισίου της ΕΕ για τον τομέα των τηλεπικοινωνιών. Η Επιτροπή προτίθεται να επιτύχει τους ακόλουθους στόχους:

- συνεκτική προσέγγιση της ενιαίας αγοράς για την πολιτική και τη διαχείριση του ραδιοφάσματος ·

- μια πραγματική ενιαία αγορά που θα προστατεύει τους καταναλωτές και θα επιτρέπει στους φορείς εκμετάλλευσης δικτύων και στους φορείς παροχής υπηρεσιών να επιτύχουν οικονομίες κλίμακας και αποτελεσματικό έλεγχο του κόστους.
- ίσοι όροι ανταγωνισμού για τους συντελεστές της αγοράς και συνεπής εφαρμογή των κανόνων.
- κίνητρα για επενδύσεις σε ευρωζωνικά δίκτυα υψηλής ταχύτητας · και • ένα πιο αποτελεσματικό ρυθμιστικό θεσμικό πλαίσιο.(Grunwald και Nussing 2018)

3.4 Αριθμητικά στοιχεία

Η στατιστική που διεξήγαγε η εταιρεία statista, δείχνει τα έσοδα των 20 κορυφαίων ευρωπαϊκών τηλεπικοινωνιακών φορέων το 2016 βάσει των πωλήσεων. Το 2016, η Deutsche Telekom δημιούργησε έσοδα 73,1 δισ. Ευρώ και ήταν ο κορυφαίος τηλεπικοινωνιακός πάροχος στην Ευρώπη. Η αγορά τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, η οποία περιλαμβάνει τόσο τις καλωδιακές όσο και τις ασύρματες υπηρεσίες, είναι ένα από τα πιο κερδοφόρα τμήματα της βιομηχανίας πληροφορικής. Μόνο το 2015, οι παγκόσμιες υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών δημιούργησαν περίπου 1,1 τρισεκατομμύρια ευρώ εσόδων. Περίπου το ένα τέταρτο του συνολικού εισοδήματος δημιουργήθηκε στην Ευρώπη, δείχνοντας το δυναμικό και τη σημασία της συγκεκριμένης περιοχής για τη βιομηχανία.

Η Deutsche Telekom, η Vodafone, η Telefónica και η Orange - οι κύριοι παράγοντες της βιομηχανίας τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών στην Ευρώπη από πλευράς εσόδων - είναι επίσης μεταξύ των 30 κορυφαίων τηλεπικοινωνιακών εταιρειών παγκοσμίως. Η γερμανική εταιρεία Deutsche Telekom είναι ο μεγαλύτερος και πιο κερδοφόρος τηλεπικοινωνιακός πάροχος στην Ευρώπη, που παράγει έσοδα περίπου 70 εκατομμυρίων ευρώ το 2015. Η Deutsche Telekom είναι επίσης μία από τις μεγαλύτερες εταιρείες στον κόσμο με αγοραία αξία περίπου 83,3 δισεκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ. Η Vodafone με έδρα το Ηνωμένο Βασίλειο έχει το δεύτερο

υψηλότερο εισόδημα μεταξύ των ευρωπαϊκών εταιρειών τηλεπικοινωνιών, με 58,2 εκατομμύρια ευρώ το 2015. Η Vodafone είναι το δεύτερο πιο πολύτιμο εμπορικό σήμα στο Ηνωμένο Βασίλειο, το οποίο ανέρχεται σε 27,8 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ από το 2015. Άλλοι μεγάλοι παράγοντες της αγοράς, που εδρεύουν σε άλλα μέρη του κόσμου, είναι η ιαπωνική εταιρεία NTT, οι αμερικανικές εταιρείες AT & T, Verizon και Comcast, η China Mobile και η América Movil από το Μεξικό. (www.statista.com/statistics/221386/revenue-of-top-20-european-telecommunication-operators)

3.5 Αξιολόγηση της ρυθμιστικής πολιτικής

Συνολικά 25 χρόνια μετά την Πράσινη Βίβλο του 1987, τα αποτελέσματα των διαδικασιών ελευθέρωσης πρέπει, σε μεγάλο βαθμό, να θεωρηθούν ως επιτυχία. Εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά προβλήματα και, κατά συνέπεια, προκλήσεις όσον αφορά τη μελλοντική ανάπτυξη του τομέα των τηλεπικοινωνιών. Ωστόσο, σε σύγκριση με το σημείο εκκίνησης στα τέλη της δεκαετίας του 1980, η διαδικασία μεταρρύθμισης των τηλεπικοινωνιών πρέπει να θεωρηθεί επιτυχία. Εξετάζοντας τις παραδοσιακές τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες - πρώτον και κυρίως την τηλεφωνία - οι τιμές μειώθηκαν σημαντικά. Η κινητή τηλεφωνία έφθασε σε όλα τα τμήματα της κοινωνίας με ποσοστό διείσδυσης άνω των 100 στην Ευρώπη. Ωστόσο, ίσως πιο σημαντικό, το διαδίκτυο με το πλήθος των υπηρεσιών του έχει εξελιχθεί σε μέσο επικοινωνίας για όλους. Είναι εξαιρετικά αμφισβητήσιμο εάν αυτό θα συνέβαινε υπό καθεστώς μονοπωλίου. Ή μάλλον - δεν θα συνέβαινε ποτέ. (Henten 2013)

Παρόλα αυτά, σε σχέση με τις Ηνωμένες Πολιτείες, οι επενδύσεις στις είναι πολύ πάνω από την Ευρωπαϊκή Ένωση κατά την περίοδο 2003-2017, παρά το μικρότερο χάσμα κατά την πρόσφατη περίοδο (2013-2017). Οι εκτιμήσεις μας είναι συνεπείς με άλλες εκθέσεις. Το IDATE (2014) επιβεβαιώνει ότι το χάσμα των επενδύσεων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των ΗΠΑ αυξάνεται μεταξύ του 2012 και του 2014. Ο Layton (2014) υπολογίζει την επένδυση ανά κάτοικο (Κεφαλαιακές Δαπάνες από ιδιωτικούς τηλεπικοινωνιακούς και καλωδιακούς φορείς,

συμπεριλαμβανομένου του δορυφόρου) για την ΕΕ28 ΗΠΑ κατά το 2003-2013 και διαπιστώνει ότι η απόκλιση μεταξύ των δύο περιοχών αυξάνεται από το 2009. Το 2009, το 2013 και το 2017, το CAPEX των ΗΠΑ ήταν σχεδόν διπλάσιο από το επίπεδο της ΕΕ των 28. Επιπλέον, μια μελέτη από τη Mazars (2015) δείχνει ότι η επένδυση στις ΗΠΑ (ομάδα των 4 κορυφαίων φορέων που αντιπροσωπεύει το 95% των αμερικανικών κινητών επενδύσεων) αυξήθηκε κατά 39% σε σχέση με την περίοδο 2006-2013, ενώ μειώθηκε κατά 5% Union (ομάδα 7 ευρωπαϊών φορέων με περισσότερα από 100 εκατομμύρια συνδρομητές). Με βάση τις πληροφορίες IDATE9. Θα χρειαστεί μια εις βάθος ανάλυση ποσοτικών πηγών για την πλήρη κατανόηση των αιτίων και των επιπτώσεων του επενδυτικού χάσματος μεταξύ των δύο πλευρών του Ατλαντικού όσον αφορά τη διαθεσιμότητα και την υιοθέτηση των σταθερών και κινητών υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, η διαδικασία που οδήγησε στην έκδοση ισχυρών κανόνων ουδετερότητας από την FCC στις αρχές του 2015 θα μπορούσε να είχε οδηγήσει τους φορείς εκμετάλλευσης των δικτύων των ΗΠΑ να καθυστερήσουν ή να αναβάλουν τις προγραμματισμένες επενδύσεις τους, εξηγώντας έτσι εν μέρει τη μείωση της επενδυτικής τους έντασης. (www.orange.com/fr/content/download/47277/1372866/version/2/file/Revision_in_vestments%20US%20vs%20EU_TD_v5.pdf)

Από την άλλη πλευρά στα θετικά, ο ευρυζωνικός τομέας της Ευρώπης συνεχίζει να αναπτύσσεται σταθερά καθώς όλο και περισσότεροι άνθρωποι συνδέονται με το διαδίκτυο για να έχουν πρόσβαση στο περιεχόμενο που παρέχεται μέσω IP. Ορισμένα από τα ερεθίσματα προέρχονται από τη δημοφιλή έλξη στις υπηρεσίες ΟΤΤ, όπως η βιντεοσκόπηση. Με το Netflix πλέον διαθέσιμο σε όλη την περιοχή και με την telcos και μια πληθώρα άλλων παρόχων βίντεο που κυκλοφορούν στην αγορά, ένας μεγαλύτερος αριθμός νοικοκυριών επιλέγει το περιεχόμενο που παρέχεται μέσω IP, αντί της καλωδιακής και γραμμικής τηλεόρασης. Αυτή είναι μια τάση που παρατηρείται σε άλλες ανεπτυγμένες αγορές, ιδίως στη Βόρεια Αμερική. Δεδομένου ότι τα νοικοκυριά διαθέτουν συνήθως πολλαπλές συσκευές, η παροχή τέτοιων υπηρεσιών απαιτεί αναβαθμισμένες ευρυζωνικές τεχνολογίες σε όλες τις βασικές πλατφόρμες DSL, HFC και οπτικών ινών. Συνεχίζονται οι επενδύσεις στον

τομέα των ινών, παρά το υψηλότερο κόστος ανάπτυξης και η συνεχιζόμενη αβεβαιότητα σε ορισμένες αγορές που σχετίζονται με τους χονδρικούς ελέγχους πρόσβασης και τιμολόγησης. Πιο πρόσφατα, πραγματοποιήθηκαν σημαντικές επενδύσεις στην τεχνολογία G.fast που βασίζεται στη DSL, ιδίως στην Ελβετία, το Ηνωμένο Βασίλειο και τη Γερμανία. Αυτό μπορεί να παραδώσει συμμετρική υπηρεσία 1 Gb / s πιο αποδοτική από την οπτική ίνα και αν και παραμένει στη δοκιμαστική φάση μια εμπορική υπηρεσία αναμένεται το 2017. Ομοίως, αυξάνεται το ενδιαφέρον για την τεχνολογία DOCSIS3.1 (πρόσφατα τυποποιημένη) δεδομένων έως και 1Gb / s και το οποίο είναι κλιμακωτό σε 10Gb / s. Από τα μέσα του 2016 υπήρχαν μόνο λίγες εμπορικές αναπτύξεις (κυρίως στη Δανία και τη Φινλανδία), αν και βρίσκονται σε εξέλιξη δοκιμές (στο Ηνωμένο Βασίλειο και τη Γερμανία). Λαμβάνοντας υπόψη την εμβέλεια των δικτύων HFC στην περιοχή, η νέα επανάληψη του προτύπου DOCSIS θα αποτελέσει σημαντική ώθηση για τα καλώδια, καθώς ανταγωνίζονται με έναν αυξανόμενο αριθμό εγκαταστάσεων FttP στις περιοχές δικτύου τους. Αν και η συνολική αύξηση της βάσης συνδρομητών έχει επιβραδυνθεί σε πολλές αγορές λόγω της υψηλής διείσδυσης της ευρυζωνικότητας, εξακολουθεί να υπάρχει σημαντικό αναπτυξιακό δυναμικό στις χώρες της Νότιας και Ανατολικής Ευρώπης. Ορισμένα από αυτά, συμπεριλαμβανομένης της Ρουμανίας, της Εσθονίας και της Λιθουανίας, βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της ανάπτυξης ευρυζωνικών δικτύων. Με το DSL, πολλοί φορείς εκμετάλλευσης αναπτύσσουν τεχνολογία διάνουσμα σε μια προσπάθεια να βελτιώσουν τα ποσοστά δεδομένων με βάση το χαλκό. Στόχος είναι να επιτευχθούν οι ευρυζωνικοί στόχοι που έχουν θέσει οι εθνικές κυβερνήσεις καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΕΚ). Η ΕΕ έχει θέσει φιλόδοξους περιφερειακούς στόχους για το 2020, οι οποίοι περιελάμβαναν την καθολική πρόβλεψη 30Mb / s έως το 2020. Ο στόχος αυτός αναθεωρείται, με την ΕΚ το Σεπτέμβριο να έχει διατυπώσει ένα σχέδιο παροχής καθολικής υπηρεσίας 100Mb / s έως το 2025 συμπληρωμένο από 1Gb / s για επιχειρήσεις και δημόσιους χώρους (όπως κυβερνητικά κτίρια, σχολεία και βιβλιοθήκες) καθώς και πρόσβαση σε 5G σε όλη την περιοχή.(Lancaster 2016)

Μελέτη που έχει διεξαχθεί από την εταιρεία etno (2013) με τίτλο "Η μεταρρύθμιση του κανονισμού για τις τηλεπικοινωνίες στην Ευρώπη για την ενεργοποίηση της ενιαίας ψηφιακής αγοράς" διευκρινίζει πώς ένα μεταρρυθμισμένο ρυθμιστικό πλαίσιο μπορεί να διασφαλίσει τον ανταγωνισμό και να ενθαρρύνει τις επενδύσεις σε προηγμένα δίκτυα πρόσβασης νέας γενιάς (NGA) και για να γίνει πραγματικότητα η Ευρωπαϊκή Ψηφιακή Ενιαία Αγορά.

Παρόλο που από καιρό κατέχει ηγετική θέση στην καινοτομία και στις τεχνολογίες που αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της ψηφιακής οικονομίας, η Ευρώπη έχει πέσει πίσω στην εξαιρετικά γρήγορη κινητή και σταθερή σύνδεση στο Διαδίκτυο. Πολλές αγορές στην Ασία και στη Βόρεια Αμερική απολαμβάνουν διείσδυση στην οπτική ίνα που είναι έως 20 φορές υψηλότερη και η διείσδυση του LTE είναι έως και 35 φορές μεγαλύτερη. Η μελέτη BCG προβλέπει ότι μέχρι το 2020 η έλλειψη επενδύσεων που απαιτείται για την επίτευξη των στόχων της ψηφιακής ατζέντας της ΕΕ για κάλυψη και διείσδυση ευρυζωνικών συνδέσεων θα μπορούσε να ανέλθει σε 110 έως 170 δισ. Ευρώ. Το αποτέλεσμα για τους ευρωπαίους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις είναι βραδύτερες, λιγότερο αξιόπιστες συνδέσεις, οδηγώντας σε λιγότερη αξία για τους καταναλωτές και χαμηλότερη οικονομική ανάπτυξη. Η μελέτη προτείνει πέντε μέτρα που θα αντιστρέψουν τις βασικές ρυθμιστικές αιτίες των καθυστερημένων επενδύσεων στις τηλεπικοινωνίες και θα βοηθήσουν στην απελευθέρωση της χρηματοδότησης που απαιτείται για την οικοδόμηση της εξαιρετικά γρήγορης συνδετικότητας που είναι ολόενα και περισσότερο η ψυχή της ψηφιακής οικονομίας:

1. Σημαντική απελευθέρωση της χονδρικής πρόσβασης σταθερής γραμμής
2. Ισότιμοι όροι ανταγωνισμού για τους φορείς εκμετάλλευσης δικτύων και τους παρόχους ψηφιακών υπηρεσιών
3. Πολιτική ραδιοφάσματος που επιταχύνει την ανάπτυξη δικτύων κινητής τηλεφωνίας
4. Επιτρέπει την υγιή ενοποίηση στο κινητό
5. Εναρμόνιση των κανόνων και των διαδικασιών για την απελευθέρωση των συνεργιών μεταξύ χωρών

Συνολικά, η BCG εκτιμά ότι τα πέντε αυτά μέτρα θα αυξήσουν τις ταμειακές ροές

των επιχειρήσεων τηλεπικοινωνιών κατά συνολικό ποσό ύψους € 105 δισ. Έως € 165 δισ.(etno 2013)

3.6 Συμπεράσματα

Παρατηρούμε ότι τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Ελλάδα εντοπίζουμε ότι ο ανταγωνισμός στις τηλεπικοινωνίες δεν είναι και ιδιαίτερα έντονος παρά τις υποσχέσεις της ευρωπαϊκής ένωσης στην προσπάθεια της για άρση του μονοπωλιακού περιορισμού

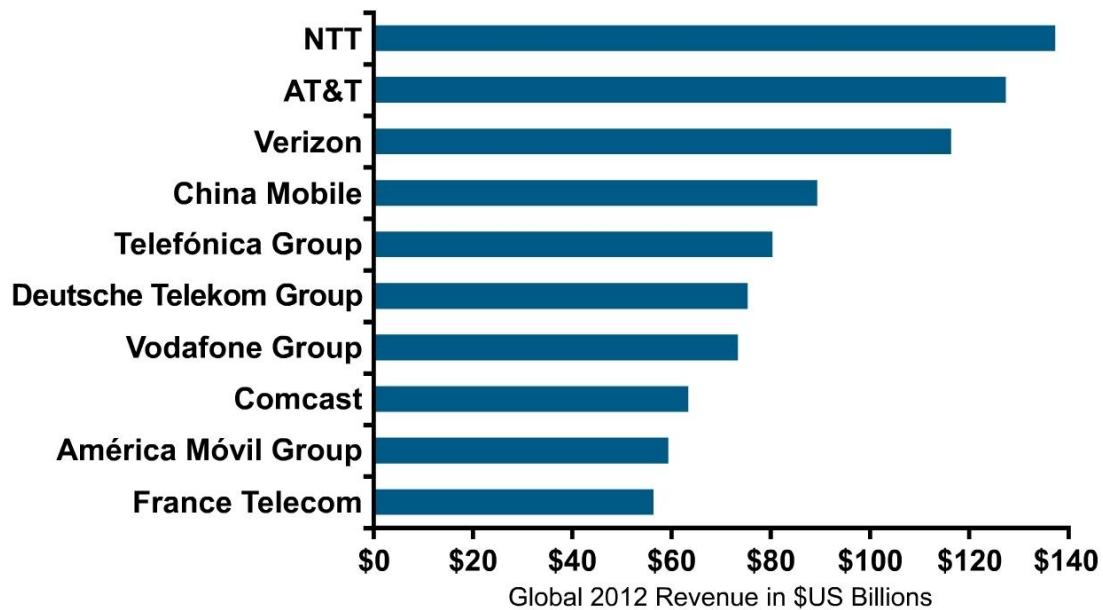
Συγκεκριμένα, τα εμπειρικά δεδομένα και οι θεωρητικές υποθέσεις αναφέρουν ότι η αγορά των τηλεπικοινωνιών δεν είναι αποτελεσματική. Αυτό οδηγεί σε κενά στους κανονισμούς και στα θέματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν. Εάν πρέπει να δημιουργηθεί μια γέφυρα μεταξύ των καταναλωτών και της βιομηχανίας, πρέπει να θεσπιστούν ισχυρές κοινοτικές ρυθμίσεις. Αυτό είναι απαραίτητο λόγω των λόγων που οι τηλεπικοινωνίες αποτελούν μια βιομηχανία που φέρνει ευκαιρίες και απειλές.

Εν πάση περιπτώσει, όσον αφορά την χώρα μας, είναι αλήθεια πως θα ήταν χρήσιμο να στοχεύσουμε στην ανάπτυξη του συγκεκριμένου τομέα, ούτως ώστε μέσω αυτού να ενισχυθεί η απασχόληση και ιδιαίτερα τον τομέα της εξειδίκευσης. Αυτό το σημαντικό πλεονέκτημα της υψηλής εξειδίκευσης στον δημόσιο τομέα μπορεί και να είναι και το έναυσμα για τον σχεδιασμό ενός νέου οδικού χάρτη με στόχο την ανάπτυξη του τομέα των τηλεπικοινωνιών.

Παράρτημα

**Παρουσίαση κάποιων ενδεικτικών διαγραμμάτων της
έρευνας:**

World's Top 10 Telecom Service Providers by Revenue

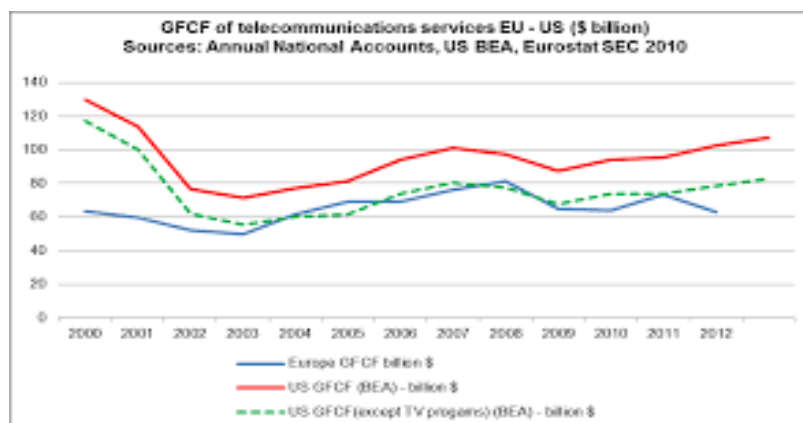

© Infonetics Research, *Service Provider Capex, Opex, Revenue, and Subscribers Quarterly Worldwide and Regional Database: 1st Edition, Apr. 2013*

[1] [Οι μεγαλύτερες τηλεπικοινωνίες παγκοσμίως]

Πηγή:

https://www.google.com/search?biw=1536&bih=754&tbm=isch&sa=1&ei=VdxzXK_4Fo_msAfgopzoAQ&q=the+worlds+biggest+telecom+companies&oq=the+worlds+biggest+telecom+companies&gs_l=img.3...248336.268917..269597...1.0..0.252.4857.0j36j2.....0....1..gws-wiz-img.....0..0j0i67j0i10i19j0i19.ySImuQ-49a8#imgrc=ZUWBfHcrqKoδuM:

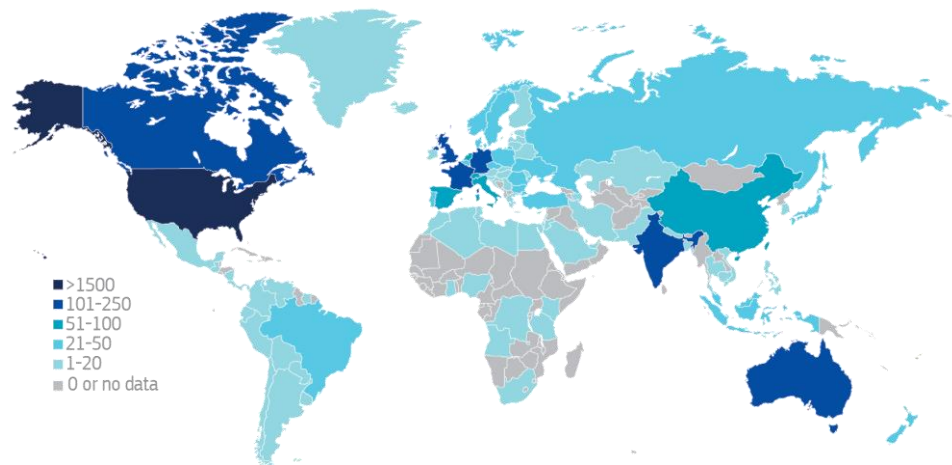
[2] [Οι επενδύσεις στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ στις τηλεπικοινωνίες]

Πηγή:

www.google.gr/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&ved=2ahUKewjFqe

GH-

[JjgAhVEZVAKHTG3ACgQjRx6BAgBEAQ&url=https://www.orange.com/fr/content/download/32216/955794/version/2/file/telecom_investment_comparison_US_vs_EU.pdf&psig=AOvVaw1mPINcUTvScVJZhtVOoLc0&ust=1549055446014763](https://www.orange.com/fr/content/download/32216/955794/version/2/file/telecom_investment_comparison_US_vs_EU.pdf&psig=AOvVaw1mPINcUTvScVJZhtVOoLc0&ust=1549055446014763)

[3] [Ευρωπαϊκές επενδύσεις στην αγορά δεδομένων]

Πηγή: www.datacentermap.com

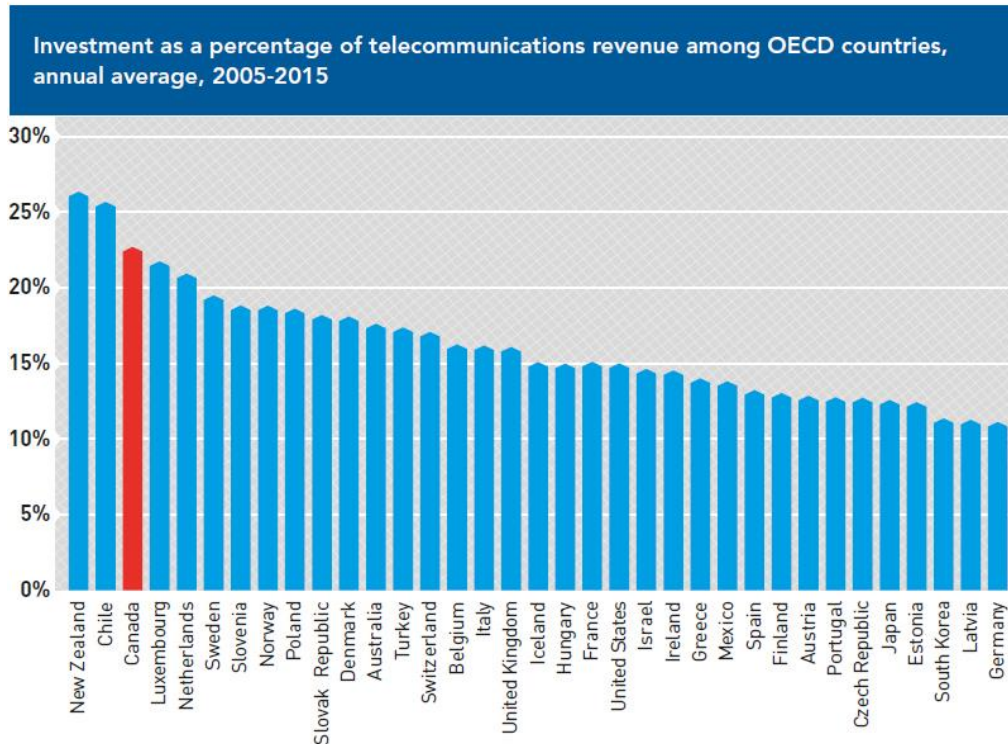

[4] [Οι τηλεπικοινωνιακοί όμιλοι στην Ευρώπη]

Πηγή:

en.wikipedia.org/wiki/European_Competitive_Telecommunications_Association#/media/File:ECTA_Members_Map_of_Europe_12-03-15.jpg

Figure 1-13

Notes: Does not include spending on R&D or related to the acquisition of licences or spectrum. Data for 2014 and 2015 are not available for Chile or the Netherlands. As for Israel and Latvia, available data start respectively in 2009 and 2014.

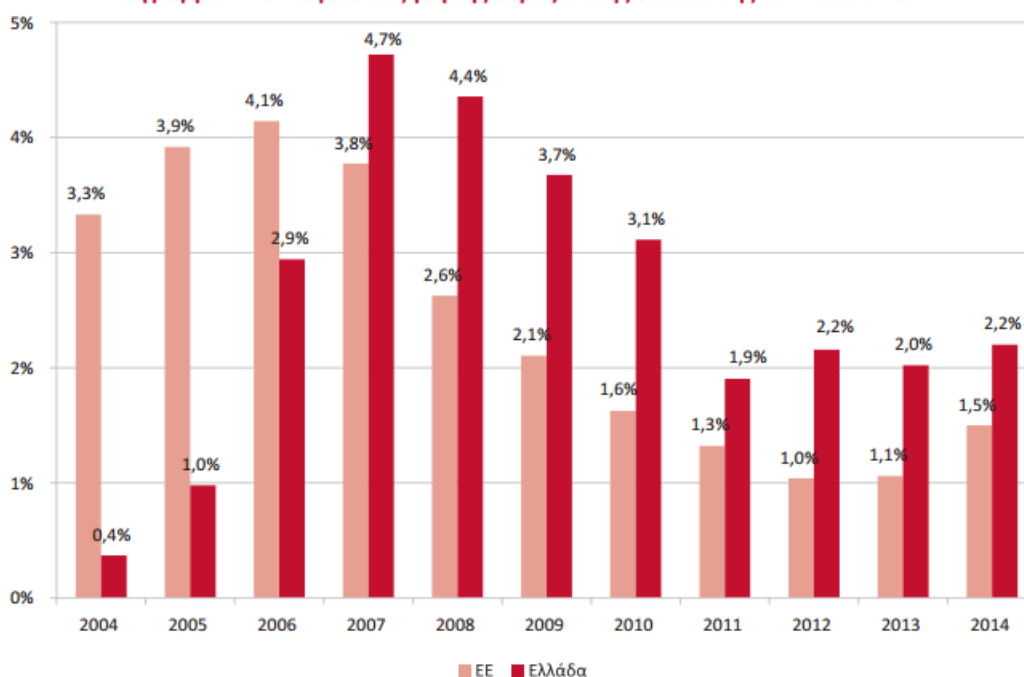
Source: OECD, *OECD Digital Economy Outlook 2017*, Table 3.11: Telecommunication investment as a percentage of telecommunications revenue, October 2017.

[5] [Οι επενδύσεις στις χώρες του ΟΟΣΑ]

Πηγή:

www.google.gr/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiKgYmH_ZjgAhXLUIAKHRDCAukQjRx6BAGBEAU&url=https://www.iedm.org/80099-state-competition-canadas-telecommunications-industry-2018&psig=AOvVaw0KwOobGNRIhHHXU1dYoiyk&ust=1549056587437616

Διάγραμμα 1.18: Ετήσια αύξηση της ευρυζωνικής διείσδυσης σε Ελλάδα και ΕΕ

Πηγή: EETT (βάσει στοιχείων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής - Digital Agenda Scoreboard 2015)

[6] [Η διείσδυση της ευρυζωνικότητας]

Πηγή:

www.google.gr/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwil1bq9_pjgAhXCwKQKHe5_ApIQjRx6BAGBEAU&url=https://www.newmoney.gr/palmos-oikonomias/epixeiriseis/261224-statheropoiisi,-meta-ti-sirriknosi-gia-tis-tilepikoinonies-poia-einai-ta-meridia-ton-etaireion&psig=AOvVaw2q2-T80yitCxwyy05sBF5r&ust=1549057261782798

	2016	2017		2016	2017		2016	2017
Αυστρία	12,678	12,717	Βουλγαρία	2,221	2,277	Βραζιλία ¹	81,311	83,555
Βέλγιο/ Λουξεμβούργο	17,672	17,753	Εσθονία	0,786	0,802	ΗΠΑ ¹	953,389	991,420
Γαλλία	96,614	96,658	Κροατία	2,064	2,080	Ιαπωνία ¹	188,799	187,680
Γερμανία	133,747	135,197	Λετονία	0,813	0,817	Ινδία ¹	62,354	65,605
Δανία	15,199	15,346	Λιθουανία	1,199	1,206	Κίνα ¹	379,730	388,827
Ελβετία	28,694	29,011	Ουγγαρία	5,071	5,179	Τουρκία	20,000	20,322
Ελλάδα	5,632	5,583	Πολωνία	15,816	16,137	Υπόλοιπος Κόσμος ¹	714,927	735,789
Ηνωμένο Βασίλειο	167,686	169,470	Ρουμανία	5,120	5,154			
Ιρλανδία	7,819	7,819	Ρωσία	33,634	33,922			
Ισπανία	44,915	44,874	Σερβία	1,950	1,978			
Ιταλία	58,418	58,759	Σλοβακία	3,019	3,051			
Νορβηγία	12,982	13,113	Σλοβενία	1,571	1,566			
Ολλανδία	36,914	37,486	Τσεχία	7,716	7,758			
Πορτογαλία	8,052	7,991	Κεντρική & Ανατολική					
Σουηδία	24,776	25,085	Ευρώπη	80,980	81,927			
Φινλανδία	11,808	11,901	σε δις €					
Δυτική Ευρώπη	683,606	688,763	Πίνακας 1. Αξία αγοράς ΤΠΕ ανά χώρα. Πηγή: ΕΙΤΟ σε συνεργασία με IDC, επεξεργασία ΣΣΕΠ, 1/2017.					

[7] [Αγορά ΤΠΕ 2016-2017]

Πηγή:

www.google.gr/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwia477n_pjGAhWLM-wKHWHPAnsQjRx6BAGBEAU&url=https://computersgr.wordpress.com/2017/01/31/%CE%B7-%CE%B1%CE%B3%CE%BF%CF%81%CE%AC-%CF%84%CF%80%CE%B5-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1-2016-2017/&psig=AOvVaw2q2-T80yitCxwyy05sBF5r&ust=1549057261782798

ACTORS	BENEFITS	RISKS / BOTTLENECKS
Data generators	<ul style="list-style-type: none"> Ability to use own data as a commodity 	<ul style="list-style-type: none"> Security breaches Privacy breaches
Data services	<ul style="list-style-type: none"> Profit generation 	<ul style="list-style-type: none"> Bottlenecks in data flows Compliance costs of regulatory framework
Data business users	<ul style="list-style-type: none"> Increased productivity Incremental and disruptive innovation 	<ul style="list-style-type: none"> Investment costs vs regulatory uncertainty Resistance or incapacity to implement big data analytics

End customers

- Lower prices and higher quality
- Tailored offers
- New services/goods
- Price discrimination
- Security and privacy breaches

[8] [Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της αλυσίδας αξίας της αγοράς δεδομένων]

Πηγή: ec.europa.eu/epsc/publications/strategic-notes/enter-data-economy_en

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση

A report by Europe Economics (2007), Telecommunications privatizations and their impact on market, competition and the universal service obligation, Europe Economics Chancery House

Ba S., Whinston A. B., and Zhang H. (2002), "Small companies" στο Jolfsson B. E. and Kahin B. (επιμ.), Understanding the digital economy, data tools and research, The MIT Press Cambridge Massachusetts London England, 185-199

Cave M., Majumdar S. and Vogelsang I. (2002), "Structure, Regulation and Competition" στο Cave M., Majumdar S. and Vogelsang I. (επιμ.), Handbook of Telecommunications economics, Vol.1, North Holland 1-27

Chan-Olmsted S. and Jamison A.M.(2000), Rivalry Through Alliances: Competitive Strategy In The Global Telecommunications Market, Journal of Media Economics

De Bijl P. and Peitz M. (2002), Regulation and Entry into Telecommunications Markets, Cambridge

Etno (2013), REFORMING EUROPE'S TELECOMS REGULATION, The Boston Consulting Group

Fransman M. (2001), Evolution of the telecommunication industry into the internet age

Gasmi F., Mark Kennet D., Laffont J.J. and William W. Sharkey (2002), Cost Proxy Models and Telecommunications Policy, The MIT Press Cambridge Massachusetts London England

Grunwald A. and Nussing C. (2018), New Rules for the European Telecoms Sector: the European electronic Communications code, MORRISON FOERSTER

Henten A., (2013) "The telecom reform process in Europe and the upcoming challenges: overview of the issues and papers in this special edition", Vol. 15 Issue: 2, 3-13

Hills J. (1986), Deregulating Telecoms in the U.S., Japan and Britain, Quorum Books, West Port, Connecticut

ICT MARKET REPORT 2016/2017, ΣΕΠΕ

Laffront J.J. and Tirol (2000), Competition in Telecommunications, Massachusetts Institut of Technology

Lancaster H. (2016), Europe - Fixed Broadband Market - Statistics and Analyses, www.budde.com.au [Πρόσβαση 29 Ιανουαρίου 2019].

Lancaster H. (2018), Greece - Telecoms Infrastructure, Operators, Regulations - Statistics and Analyses, www.budde.com.au[Πρόσβαση 31 Ιανουαρίου 2019].

Lowi T.J. (1964), " American Business Public Policy, case studies and political theories" World Politics, 16: 677-93

Mayer-Schoenberger V. and Strasser M. (1999), "A CLOSER LOOK AT TELECOM DEREGULATION: THE EUROPEAN ADVANTAGE", Harvard Journal of Law & Technology, Vol.12, N.3

OECD (2017), DIGITAL ECONOMY OUTLOOK

Parker D. (2004), "Editorial: Lessons from Privatisation", economic affairs, Vol.24, Blackwell Publishing

Ricketts M. (2004), "Further lessons from privatization", Economic Affairs, Vol.24, Blackwell Publishing

Sappington E. M. D. and Weisman L. D (1996), Designing Incentive Regulation for the telecom industry, AEI Studies in TL. Deregulation The MIT Press and the AEI Press

White M.A. and Bruton D. Garry(2010), Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ, Καλογήρου Γ., Κωνσταντέλου Α. και Πρωτόγερου Α. (επιμ), Εκδόσεις ΚΡΙΤΙΚΗ

Wilson W. and Zhou Yimin (2001), "Telecommunications deregulation and subadditive costs: Are local telephone unnatural", International Journal of Industrial Organisation, Vol. 19, 909-930 (Elsevier Science)

Ελληνική

Βέττας Ν. και Κατσουλάκος Γ. (2004), Πολιτική Ανταγωνισμού & Ρυθμιστική Πολιτική, ΤΥΠΟΘΥΤΩ/ΔΑΡΔΑΝΟΣ

Γεωργακοπούλου Α. Θ. (2012), Εισαγωγή στη δημόσια οικονομική, Εκδόσεις Μπένου, Αθήνα

Εθνική ψηφιακή στρατηγική (2016-2021)

Έκθεση πεπραγμένων (2017), ΕΕΤΤ

Ευρωπαϊκή επιτροπή (2013), Η Επιτροπή προτείνει σημαντικά μέτρα για μια ενιαία αγορά τηλεπικοινωνιών, ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ, Βρυξέλλες

Κιουλάφα Κ.Ε. (1994), Ο Τομές των τηλεπικοινωνιών στην Ελλάδα Προβλήματα και Προοπτικές, ΙΟΒΕ, Αθήνα

Μούσης Ν. (2011), Ευρωπαϊκή ένωση δίκαιο, οικονομία, πολιτική, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα

Ξηρός Γ.Θ. και Εμίρη Ζ.Θ. (2003), Το νομικό πλαίσιο των τηλεπικοινωνιών, Εκδόσεις Σάκκουλα, ΑΘΗΝΑ- ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Πανηγυράκης Γ. (1999), Διεθνές Εξαγωγικό Marketing, Εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα

Παπαδάκης Β. Μ. (2011), Στρατηγική των επιχειρήσεων: Ελληνική και Διεθνής εμπειρία, Εκδόσεις Ε. Μπένου, Αθήνα

Τσακανίκας Α. (2014), «Ο τομέας των τηλεπικοινωνιών στο νέο αναπτυξιακό πρότυπο της χώρας» στο Μασουράκης Μ. και Γκόρτσος Βλ. Χ. (επιμ.), Ανταγωνιστικότητα για ανάπτυξη: Προτάσεις πολιτικής, Συλλογικός Τόμος της Ελληνικής ένωσης τραπεζών, 305-317

Χειλάς Ι. (1982), ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ (ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΙΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ), ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ, ΑΘΗΝΑ-ΚΟΜΟΤΗΝΗ 1982

Διαδικτυακοί Τόποι / Ιστοσελίδες

www.statista.com/statistics/221386/revenue-of-top-20-european-telecommunication-operators[Πρόσβαση 31 Ιανουαρίου 2019].

www.orange.com/fr/content/download/47277/1372866/version/2/file/Revision_investments%20US%20vs%20EU_TD_v5.pdf[Πρόσβαση 31 Ιανουαρίου 2019].

www.ec.europa.eu/competition/sectors/telecommunications/overview_en.html[Πρόσβαση 31 Ιανουαρίου 2019].

www.eett.gr/opencms/opencms/EETT/Electronic_Communications/Telecoms/Licensing/legalFramework.html[Πρόσβαση 31 Ιανουαρίου 2019].

https://el.wikipedia.org/wiki/Τηλεπικοινωνίες_στην_Ελλάδα [Πρόσβαση 31 Ιανουαρίου 2019].

www.kathimerini.gr/974315/article/oikonomia/epixeirhseis/oloklhrw8hke-h-pwlhsh-ths-cyta-hellas-sth-vodafone-anti-1181-ekat[Πρόσβαση 31 Ιανουαρίου 2019].

www.digitallife.gr/vodafone-wind-kai-ant1-sti-short-list-gia-ti-forthnet-kai-sto-vathos-i-cyta-ellados-11996[Πρόσβαση 31 Ιανουαρίου 2019].